LA IMPLEMENTACIÓ I AVALUACIÓ DE LA TUTORIA INDIVIDUAL O PERSONAL EN ELS CENTRES DE SECUNDÀRIA

Autora :
Montserrat Puigpelat Pallarés

Curs : 2002-2003

El meu agraïment a totes aquelles persones que han col· laborat en la realització d'aquest treball, professorat, alumnat, experts,... aportant les seves idees, opinions i suggeriments.

Un agraïment especial al tutor del treball Josep Masalles Roman per la seva dedicació i aportacions.

La realització d'aquest treball ha estat possible gràcies a una llicència per estudis concedida pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (DOGC num 3689 de 31.7.02)

Montserrat Puigpelat Pallarés
Santpedor, octubre del 2003

L'educació és el que queda quan ja t'has oblidat de tot el que et varen ensenyar.

Albert Einstein.

INDEX

PRESENTACIÓ

1. LA TUTORIA INDIVIDUAL UN SERVEI NECESSARI.

1.1 El concepte de tutoria. La tutoria de grup i la tutoria individual i personal
1.2 La formació del professorat respecte de la tutoria
1.3 Què en diu la normativa?

2. L'OBJECTE DE LA TUTORIA : ELS NOSTRES ADOLESCENTS.

2.1 Què és ser adolescent.
2.2 Què es demana a la formació dels joves

3. L'ANÀLISI DE CASOS: LA TUTORIA A 10 CENTRES DE CATALUNYA

3.1 La selecció dels casos
3.2 Les fitxes de seguiment dels casos
3.3 Les avaluacions del centre respecte de la tutoria individual. Dos casos.
3.4 L'opinió i l'avaluació de l'alumnat. Dos casos
3.5 Algunes conclusions del treball de camp.

4. LA IMPLEMENTACIÓ DE LA TUTORIA INDIVIDUAL. IMPLICACIONS A DIFERENTS NIVELLS : ORGANITZACIÓ DE CENTRE I RELACIÓ AMB L'ALUMNAT I LES SEVES FAMÍLIES.

4.1 Quin seria el marc per desenvolupar un pla de implementació de tutories individuals en els centres de secundària
4.2 Els elements d'un pla de tutories individuals.

4.3 Quin model organitzatiu facilita la implementació de la tutoria individual.

4.4 Què hauria de ser i què no hauria de ser la tutoria individual i personalitzada.

4.5 En què i a qui s'afavoreix amb la implementació de la tutoria individual

4.6 Quan pot haver-hi dificultats per aplicar la tutoria individual

4.7 Modalitats de l'acció tutorial individual.

5. CONCLUSIONS FINALS I PROPOSTES.

6. MATERIAL PER A TREBALLAR LA RELACIÓ AMB LES FAMÍLIES.

7. BIBLIOGRAFIA

PRESENTACIÓ.

Estem vivint moments força dificultosos en l'ensenyament. El fet de no poder encara pair i consolidar models quan ja se'n proposen de nous sense considerar que ha funcionat i què no ho ha funcionat, desanima a molts docents.

Tanmateix el desànim no ens portarà a cap lloc. Els nostres adolescents no en tenen cap culpa que els canvis siguin d'una manera o d'una altra o bé que estiguin més o menys argumentats. Ells i elles tenen l'edat que tenen una sola vegada i cal fer de cada dia un dia nou.

Cal trobar estratègies i maneres de tot tipus que facilitin que tot adolescent pugui gaudir del dret que té a rebre una bona educació.

Crec sincerament que l'acció tutorial entesa com a eix transversal als centres de secundària pot ajudar a complir el repte: **aprendre a saber, a saber fer i a ser.**

Es per tot això que aquest treball intenta ser una reflexió i avaluació de l'acció tutorial en el centre, i en concret d'una de les eines més novedoses a l'ensenyament secundari com és la tutoria individualitzada .

- És necessària la tutoria individual?
- Quin suport normatiu té ?
- Hi ha experiències en els instituts de secundària? quina avaluació se'n fa?
- Quins models organitzatius permeten la implementació de la tutoria individual?

Al llarg del contingut del treball aniré emmarcant aquests i d'altres interrogants.
L'objectiu final de tot l'estudi és corroborar els avantatges de la tutoria personal, la possibilitat de la seva implementació en els centres de secundària i la millora que suposa en la tasca educativa que portem a terme els ensenyants amb els nostres adolescents.

La realització d'aquest treball ha estat possible gràcies a una llicència per estudis concedida pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (DOGC n. 3689 de 31.7.2002)

1. LA TUTORIA INDIVIDUAL UN SERVEI NECESSARI.

1.1 El concepte de tutoria. La tutoria de grup i la tutoria individual i personal

El diccionari de la llengua catalana, institut d'estudis catalans, defineix la paraula tutor (tutor/tutora) com:

" *Persona encarregada de la tutela d'algú. Professor responsable de l'educació individual dins un grup d'alumnes. Guia, conseller, defensor d'algú en qualsevol afer o qüestió*."

Altres definicions associades són les següents :

Tutela: Autoritat conferida a algú per tenir cura de la persona i els bens de qui, per ésser menor d'edat o altra causa, no té completa responsabilitat civil; càrrec de tutor.

Mentoratge, el terme es deriva del nom de Mentor, a qui Odisseu va encomanar d'aconsellar i de guiar al seu fill Telèmac en la seva absència d'Ítaca. L'objectiu del mentoratge consisteix a guiar-los mentre exploren els seus interessos i els seus valors.

Mentor mentora. Persona que fa de consellera i de guia d'algú.

A partir d'aquestes definicions entendré la tutoria com l'eina que disposa cada institut per ajudar, acompanyar, aconsellar... als alumnes pel que fa a la tasca de la seva educació i a la seva realització com a ésser autònom i lliure per desenvolupar-se i viure en la societat actual i de futur.

Crec sincerament que hi ha tants models de tutoria i de tutorització com instituts arreu de Catalunya. Això no crec que sigui necessàriament dolent. En canvi si que seria una pèrdua per a l'alumnat no disposar del mateixos recursos i ajuda per rebre la millor formació i ajuda personal. Tanmateix els recursos que cada centre fa servir per desenvolupar el propi PAT són diversos i sota el nom de tutoria grupal s'inclouen

moltes pràctiques de diferent tipologia,(orientadora, de coneixement del propi cos, de l'autoestima...) i de diferents aspectes d'atenció envers l'alumnat. Sempre però des de la perspectiva de grup classe ja que el tracte i el contacte individual esdevé un fet sovint aïllat i/o impossible de dur a terme per la ràtio de cada grup (30 alumnes per terme mitjà) i també pel fet de recaure tota la tasca de tutorització en una sola persona.

Entenc la tutoria des de dues vessants ben diferenciades :

Tutoria de grup: Aquella que permet ajudar a l'alumne a través d'activitats de tot tipus amb l'objectiu d'ajudar en el desenvolupament d'habilitats personals i de coneixement dels altres amb els quals forma un grup. Alhora que prepara a l'alumne per formar part d'una comunitat i per assegurar una bona convivència amb la mateixa comunitat de la qual forma part.

Tutoria individual/personal: Aquella que permet ajudar a l'alumne/a estant al seu costat, en el dia a dia, parlant i acompanyant en tot el seu procés. És un valor afegit, un **servei per a l'alumne i la seva família** ja que estableix un vincle basat en el coneixement real, personal i no sols com a membre d'un grup determinat, en la col· laboració i la confiança, les emocions, la complicitat ... entre dues persones, tutora/tutor i alumne/a que basen la seva relació en els aspectes que no és poden programar, ja que cada dia és un nou dia i això està renyit amb la planificació estricta . Simplement cal ser-hi i saber com estar-hi.

Caldrà doncs atendre la diferència que al llarg d'aquest treball estableixo entre tutories i tutorització d'alumnes.

Les dues vessants, la tutoria grupal amb unes funcions especifiques i la tutoria individual i/o mentoratge de relació personal alumne- família- tutor poden i han de complementar-se . Caldrà entendre sempre el triangle Tanmateix la memòria està enfocada a la tutoria personal, individual i de seguiment dels adolescents durant tots els dies del curs escolar.

1.2 La formació del professorat respecte de la tutoria

En el llibre, LA TUTORIA, ORGANIZACIÓN Y TAREAS, de Pere Arnaiz y Sofia Isús, a la pag, 12 trobem com a definició de tutorització la següent:

" La tutorización es la capacidad que tiene todo profesor de ponerse al lado del alumno, de sufrir con él los procesos del alumbramiento conceptual, de ayudarle a resolver sus problemas personales, de aprendizaje, de autonomia-dependéncia, de relación... Y en esta tarea nadie puede quedar excluido. Todos estamos invitados a mantener el diálogo como la fórmula más eficaz de la relación de ayuda. La tutorización es, pues, un proceso de acompañamiento en el aprendizaje vital."

Estic d'acord en aquesta definició, però la pràctica quotidiana i habitual dels centres i de la formació dels docents no sempre és correspon amb aquesta aposta.

Com a molt la comprensió de la tutoria grupal sí crec que ha sofert un canvi important en els darrers anys ja que les organitzacions de cada centre han afavorit la tasca de programació del PAT, entès, però, com a tasca que porten a terme un grup de tutors més o menys organitzats però que es desvincula de la tutorització constant, personal i individual.

Per tant la tasca de tutoria grupal és diferent de la de tutorització personal i individual dels alumnes i de seguiment de les famílies. La primera és pot resoldre o, si més no, dur a terme amb una bona coordinació i planificació en els centres educatius, en canvi la de tutorització personal ha de formar part de la formació professional del docent i ha de respondre a una tasca que per si sola és difícil que es pugui desenvolupar, tanmateix també és indispensable que respongui a un cert model organitzatiu com veurem més endavant.

També he cercat informació en persones i llocs d'estudi, en aquest cas, la Facultat de Ciències de L'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, amb l'objectiu de comprendre i saber en quin lloc de la formació dels futurs ensenyants es contempla la tasca de tutorització.

Crec que hi ha poca formació i preparació prèvia. Sembla que és una feina que es pot fer sense aprendre a fer-la ja que la immersió del professorat a l'aula és immediata.

Tal vegada també ens hem de plantejar en el context de la situació actual a l'ensenyament la dispersió i /o la diversificació que tot adolescent experimenta sense que hi hagi un fil conductor, algú que ajudi a donar sentit a tant fer i fer, sense parar massa en veure què fem, i el per a què ho fem. Es des de aquesta perspectiva que **la tutoria individual ha d'esdevenir com una eina ja inherent a la tasca que tot professor professora realitza sense perjudici de l'àmbit de coneixement que hagi de transmetre** a l'alumnat.

Entrevista feta a **Joan Pagès** professor del Departament de Didàctica de la Llengua, de la Literatura i de les Ciències Socials de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

El meu objectiu i també interès a fer aquesta trobada es essencialment per conèixer en quin estat es troba la formació de professorat a la Facultat de Ciències de l'Educació de cara a desenvolupar la tasca de tutorització a nois i noies adolescents en els centres de secundària, a banda de l' especialització curricular de cadascú.

Les idees principals de l'exposició de Joan Pagés són aquestes :

- Sembla que des de la Facultat no hi ha cap matèria especifica del tema de com tutoritzar alumnes des de la perspectiva de un PAT, pla d'acció tutorial.

- Durant un temps el CAP era l'instrument que servia per cobrir entre altres, aquest aspecte de la formació.

- Si bé es cert que des de la Facultat es vetlla perquè en els instituts es valorin els sistemes tutorials, potser hi manca coneixement del que es du a terme.

- També el C Q P, (Certificat de qualificació pedagògica), podria anar en la línia de que estudiants de la Facultat de ciències de l'educació poguessin anar als instituts com a pràctiques tutorials i de seguiment.

- El FOPI, sistema de formació en el territori, formació propera al centre de treball funcionava durant un temps, ja que alhora que una persona feia la formació un alumne el substituïa a les classes. Al començament de l'experiència la Generalitat ho va fer en alguns llocs.

- Cal dir però que no es contempla explícitament en el currículum aquest aspecte de la formació dels futurs professionals de l'educació, tanmateix considerant que és en aquesta carrera on es podria incloure aquesta temàtica tutorial ja que molts professionals de l'ensenyament opten per cursar ciències de l'educació després de fer altres carreres

Una segona entrevista va ser amb Pere Darder, també professor de la Facultat de Ciències de l'Educació,

Les principals argumentacions de Pere Darder foren les següents :

- El C Q P era una possibilitat de formació que no acaba de reeixir. Ara només persisteix el CAP clàssic

- En els instituts, diu Darder, el "centre d'interès" han de ser els alumnes i no les matèries.

- Falta molta formació per saber educar, formació en altres camps que no són només els de les especialitzacions professionals de cada formador. La tutoria esdevé com l'eina imprescindible per ajudar, comprendre, estimular, motivar, conèixer... a l'alumnat, bo i més si és en l'etapa de l'adolescència. Cal saber educar des de les emocions i no podem obviar aquest fet.

- A primer de carrera es fa una pràctica que consisteix a estar 15 dies en una escola de primària i fer una memòria de 25- 35 pàgines on es contempli l'anàlisi del centre, el seu entorn...

- També hi ha a la Facultat la tutorització d'alumnes des de una matèria determinada, en aquest context sí que molt sovint es fan més entrevistes individuals que en alguns centres de secundària.

- La tutoria podria ser l'aglutinador, el que suma i dona sentit, a tot allò que es va aprenent, en aquest sentit podem parlar del Nou Espai Europeu, que des de la reunió de Bolonia, està treballant per donar directrius que ajudin a harmonitzar les matèries de tota la comunitat, crèdits en funció del total del treball que ha de fer l'estudiant...

Una tercera font d'informació es correspon amb el material presentat per Eva Liesa professora de la facultat de Psicologia, Ciències de l'educació i de l'Esport Blanquerna, Universitat Ramon Llull.

En unes jornades de formació organitzades per el CRP de Pineda de Mar, Liesa va presentar el material , que sota el nom de "Una proposta d'Orientació a l'ESO", pot esdevenir una ajuda per a orientar en els àmbits personal, escolar acadèmic i professional, i per afavorir la reflexió.
Crec que podrien servir d'ajuda a aquelles persones que emprenen la tasca de tutorització de alumnes adolescents. Especialment el crèdit adreçat a alumnes de segon cicle: *COM SÓC , COM M'AGRADARIA SER I QUÈ M'AGRADARIA FER,* aporta molta reflexió i ajuda per a la presa de decisions i també per a la presa de consciència de la realitat que es va fent i teixint cada alumne.
La professora Liesa, aposta per un sistema d'oferta del que en podríem dir crèdit de tutoria, que al llarg de diversos cursos s'ha anant experimentant i que a través d'una bústia de suggeriments ha anat afegint material que l'alumne rep en el moment d'orientació adequat.
La tutoria individual, crec que seria el marc adequat per el desenvolupament de materials d'orientació d'aquesta tipologia, ja que des de la tutoria de grup la massificació de l'aula no permet fer el seguiment i atenció que requereix tota orientació.

També en el marc d'unes jornades de formació organitzades per L'ICE de la UAB és varen exposar vivències i realitats que poden ser útils a l'hora de formar-nos en la tasca tutoritzadora.
Un exemple és el d'una escola ZER del Moianès, on als avantatges de ser una escola de dimensions reduï des s'hi aplica el compromís de famílies i professors en la tasca de seguiment i acompanyament de les activitats que es duen a terme en el centre. Així, Llorenç Planas, professor de l'escola, exposa en la jornada de formadors, la complicitat que han aconseguit de les famílies a l'hora de organitzar i dur a terme activitats en el centre. La comunicació amb els pares és ja un element que forma part de la programació de l'escola i el grau d'implicació és molt elevat. Tanmateix els resultats que obtenen els alumnes a partir d'aquest treball a tres bandes, pares - alumnes i professors, és del tot satisfactori.

Un altre autor que penso que fa aportacions prou rellevants per l'objectiu d'aquest treball és Josep Maria Terricabres[1]
En paraules de Terricabres :

"de fet, les coses més importants de la vida són aquelles que s'aprenen sense que ningú les ensenyi."
"Això no vol dir que les coses més importants de la vida s'aprenguin soles i que , per tant, tots els educadors siguin sobrers. L'afirmació va més aviat en la direcció contrària: vol dir que les coses més importants ningú no les ensenya directament - que és com es donen informacions o s'ensenyen tècniques,- però que no es podrien pas aprendre si no hi hagués algú que les mostrés, testimoniés o exemplaritzés. No és cert que només es puguin transmetre tècniques i dades, no és cert que, si no és dona informació pura i dura, ja ningú no pugui aprendre res. El que s'afirma aquí, doncs, és que quan es va més enllà de la informació i de la tècnica, és quan s'estan proposant justament les coses més importants. Per anar però, més enllà d'aquestes coses, s'ha de passar a través d'elles, és a dir, s'han de conèixer. És a través d'accions i situacions ben senzilles de la vida quotidiana com es van adquirint certs valors en família: s'aprèn la igualtat o desigualtat entre sexes, s'aprèn a ser auster o malgastador, a dialogar o a ser violent. I és també a través de la informació i de la instrucció escolars com s'aprenen, reforcen o modifiquen molts valors. "

[1]J.M. Terricabres : i a tu, què t'importa? els valors. la tria personal i l'interès col· lectiu.
Edicions la campana apartat 3, paràgraf pàgina 149.

La reflexió que jo faig entorn al que en Terricabras escriu és que, en els Instituts, si el conjunt del professorat a través de la funció tutorial assumim el paper que planteja, podem ajudar a transmetre valors que han quedat força "desprotegits" i en molts casos anul· lats del tot.

També el mateix autor en una conferència impartida el dia 1 de febrer del 2002 en el marc de la Conferencia Nacional d'Educació, al Palau de Congressos de Barcelona, parlava del tema "L'educació en un món canviant" i manifestava que el gran problema dels educadors és que hem d'educar a persones per a un món que no sabem com serà I afegeix, "*els mestres han d'ésser educadors que tinguin visió per saber cap on aniran les coses. Ens calen ciutadans que no només sàpiguen més coses, ara els alumnes han de saber, però tenint en compte que ho tenen tot a l'abast. El tema important és saber usar aquestes eines. "*

Des dels instituts cal doncs ajudar l'alumnat a trobar el propi camí i ens cal abocar-hi tots els recursos, si cal parar i reflexionar com podem fer-ho, però s'ha de fer i crec que la tutorització de seguiment personal i individual es molt necessària ja que ajuda a donar humanitat i relació personal en els centres d'ensenyament obligatori.

1.3 Què en diu la normativa?

En aquest cas seguirem el que la LOGSE recull respecte d'aquest tema.
La LOGSE (Llei Orgànica del Sistema Educatiu) recull que la tasca docent inclou la tutorització.

" *La acción tutorial comprende el conjunto de actividades de acogida, de orientación personal, acadèmica i profesional que se dirigen a los alumnos y que el profesorado del centro programa, de acuerdo con la líneas de actuación establecidas en el proyecto educativo del centro, mediante un plan de acción tutoial que aprueba el claustro y el consejo escolar.*

La acción tutorial la ejerce de forma compartida todo el profesorado, dado que la actividad docente implica además de impartir las enseñanzas própias del area, el seguimiento y la orientación del proceso de aprendizaje de los alumnos y la adaptación de las enseñanzas a la diversidad de necesidades educativas que presenten.

Asi mismo, para coordinar la acción tutorial dirigida a los alumnos y alumnas, el director o la directora del centro asigna una persona tutora para cada grupo de alumnos, según el procedimiento previsto en el reglamento organico y en el reglamento de régimen interno de los centros y con las funciones que allí se especifiquen, En la ESO el tutor tiene que ser profesor o profesora de los crèditos comunes de alguna de las àreas y hay que procurar que sea la misma persona a lo largo del ciclo."

Hi ha unes reflexions que es dedueixen d'aquesta normativa:
La tasca docent com a tal, inclou també la tutoria i el saber tutoritzar alumnes.
Per tant la normativa queda força clara però a la pràctica això no s'ha dut sempre a terme, és més en la majoria de centres, la tasca de tutorització ha recaigut sobre un sol professor o professora per curs i no s'ha arribat a compartir amb el conjunt del professorat de cada centre.

Certament la nova "Ley de Calidad..." modifica l'organització de la tutoria tal com fins ara estava plantejada, sobre tot al Batxillerat, però en tot cas les afirmacions anterior continuen sent vàlides.

Com a conclusió d'aquest primer bloc cal remarcar la necessitat de l'acció tutorial individualitzada a partir de quatre eixos rellevants:

1. Es necessita pel fet de treballar amb adolescents, sent aquesta una etapa vital complexa i delicada

2. Es necessita per dur a terme la corresponsabilitat en l'educació de cada noia i noi. En les edats en que els fills són adolescents, també parlem de corresponsabilitat amb les families i-o tutors que tenen cura de l'adolescent

3. També es necessària per entendre l'entorn de cada noi, noia, el coneixement del poble o ciutat, barri,.

4. Per vehicular, interpretar, seguir i coordinar amb l'equip docent i de professors que incideixen en l'alumne que és tutoritza.

2. L'OBJECTE DE LA TUTORIA : ELS NOSTRES ADOLESCENTS.

2.1 Què és ser adolescent.

Segons Jaume Funes, a l'etapa de secundària la possibilitat de tota acció educativa ve condicionada per la visió que el docent té de l'adolescent. Cal per tant construir un discurs positiu i que reconegui la diversitat i els diferents processos que comporta l'etapa adolescent.

També insisteix Funes que cal posar-se d'acord en què entenem i com entenem l'adolescència els adults i concretament els que estem en els instituts compartint el dia a dia. Qualsevol problema pot adquirir i tenir una interpretació o una altre segons l'enfocament i segons la visió que tenim d'aquesta etapa. El que és segur es que cal "urgentment" parlar-ne i cercar aquests punts d'acord, d'altra banda si no ho fem els problemes es magnificaran i el que pot ser pitjor és personalitzaran.

Hi ha crisi d'adolescents o bé caldràtambé parlar de crisis dels docents?

"Avui l'adolescència es un temps social LLARG, en el que fa falta dedicar-se a ser adolescent."

També cal tenir present el seu món personal, el com són per dintre. Qualsevol fet emocional els pot alterar durant dies i mesos, exemple el primer amor...

La seva preocupació per saber qui són, per construir-se la seva pròpia identitat, fa que la majoria de fets els realitzin per demostrar que existeixen, de provar noves formes de ser..

Per tant com a docents hem de intentar fer la lectura de les seves maneres de ser i actuar sempre en clau adolescent

Cal tenir present segons Funes que cal compartir amb els adolescents una lectura raonable del món ja que:

"*El que manifesten no sempre coincideix amb la realitat. El que expressen , emocions conductuals o lingüístiques no són un indicador del què els passa.*

En general tot és provisional i transitori, i per tant cal no estabilitzar-los en un problema tot fer-los perdre l'esperança.

Poden fer i ser el mateix i el contrari amb molt poca diferencia de temps. "

Seguint a Funes és normal en aquesta etapa vital :

- Plantar cara a l'adult, buscar el conflicte, rebotar-se, passar d'ell...
- Rebutjar-nos, per després buscar la nostra col· laboració i presència, necessitar la proximitat positiva del "profe": potser perfectament la tutoria personal la que assumeixi aquesta proximitat.
- Exaltar-se i viure-ho tot amb gran entusiasme i a la vegada creure que res val la pena.
- Estar super passiu i no poder amb la seva ànima i passar tot seguit a una hiperactivitat esgotadora.
- Expressar tota inquietud, preocupació angoixa... amb la conducta i no amb la reflexió.
- Voler gaudir i viure amb el màxim d'intensitat i sense límits
- Pensar només de tant en tant en el futur, elaborar fites i projectes poc realistes als nostres ulls.
- Avançar, madurar, però ser inconstant, experimentat retrocessos importants.
- Demostrar que és omnipotent... amb capacitat de control. Sentir-se invulnerable.
- Arriscar-se, ficar-se en problemes.
- Intentar trobar-se ell mateix i clarificar qui és, intentar demostrar que existeix, que no es com nosaltres, que és diferent dels altres adolescents, utilitzar multiplicitat de conductes demostratives, provocatives.
- Sentir, pensar i actuar en clau de grup. Tenir els companys com a referents de gairebé tot.

Caldria doncs conèixer i fer conèixer aquests apartats i reflexions abans d' iniciar la tasca docent amb adolescents.

" Pensar també que l'ESO no ha inventat l'adolescència i que ells, nois i noies, no tenen tampoc la culpa de la majoria de les nostres dificultats educatives i que no són ells i elles que han generat la crisis actual de la docència, en tot cas l'han fet més patent. Caldrà doncs cercar maneres i formes d'entendre aquesta nova etapa que ve condicionada per canvis molt rellevants a la societat , Gestió de la informació, societat digital, canvis de estructura social i familiar importants... " [2]

Crec que tot el que en Jaume Funes ens destaca de l'adolescència podem ajudar a canalitzar-ho amb la figura del **tutor individual**

Com?:

Donant suport, ajudant a seleccionar informació i a saber tractar-la. El tutor també pot ser el que garanteixi el nexe de relació més o menys satisfactòria entre adolescents i adults, ja que com hem dit abans els adolescents necessiten persones properes i adultes per construir-se positivament.

Sovint, en els instituts de secundària, el dia a dia, està atapeït de matèries, crèdits comuns , variables, timbres i senyals que hora a hora indiquen canvis de lloc, de contingut i a vegades de companys, sortides, xerrades... Tot passa molt i molt de presa, és com si el temps corregués més que el que poden arribar a interioritzar les noies i els nois que estudien l'ESO.

Manca temps per la reflexió pausada, el silenci enriquidor, el poder pensar i compartir el que fem i deixem de fer... també temps per no fer, crec que cal recuperar aquelles hores i/o estones que en podríem dir de relax, de trobar-se un mateix... i des de la tutoria personal, el moment de les entrevistes i les xerrades dels nois i noies amb la persona adulta que els tutoritza i fa un seguiment en el dia a dia, pot ajudar a tots els alumnes a fer aquestes aturades tant necessàries que dèiem abans, a voltes només s'ha d'escoltar el que diuen i provar d'entendre el què ens volen transmetre.

[2] J. Funes "Claves para leer la adolescencia " Cuadernos de Ped. N. 320 Gener 2003

Crec que el sol fet de garantir que tot adolescent disposi d'una persona en els centres educatius que es converteix en el seu referent ja per si sol dona als alumnes força seguretat i confiança.

Per tant hi ha tres eixos importants a considerar en la gestió dels centres de secundària pel que fa al seguiment tutorial:

1. L'ajuda i la formació que en el cas que no hi sigui es pugui fer arribar als nous tutors i en el cas de tutores i tutors ja formats, el recull de l'experiència com una manera de sumar projecte tutorial. Tal vegada es també imprescindible donar a conèixer d'una manera real, no només a nivell de document, el PAT del centre per així no trobar-se fent sense saber el perquè es fa.

2. Organització i gestió del centre a través d'una línia d'organització horitzontal on l'alumnat sigui sempre l'objectiu de qualsevol intervenció.

3. Recolzament de la institució escolar ja que aquest farà que els professors tutores i tutors s'integrin en el centre com a institució a la qual representen i no es considerin persones aï llades de cara a mantenir el necessari contacte amb les famílies i tutors dels alumnes i que puguin gaudir i portar a terme la tasca de tutorització i acompanyament que tot adolescent necessita

2.2 Què es demana en la formació dels joves

Sense voler desvaloritzar els continguts curriculars de les diverses àrees de coneixement no ens centrarem en aquests aspectes i sí en canvi en totes aquelles capacitats i habilitats transversals que són abastables des de la funció tutoritzadora.
En aquest sentit l'informe Delors em pot ajudar com a punt de partida i per contextualitzar el treball d'anàlisi de la necessitat de la tutoria individual.
El conegut com "Informe Delors" proposava el 1996 quatre pilars per a la formació:

- Aprendre a conèixer
- Aprendre a fer
- Aprendre a ser
- Aprendre a viure junts.

a) Aprendre a conèixer és definit com un dels pilars bàsics de l'educació, el que ha de permetre que els nois i noies aprenguin a comprendre el món que els envolta a "aprendre a aprendre" i a adquirir una cultura general compatible amb l'especialització professional. Desenvolupar capacitats, comunicar, descobrir, sentit crític, curiositat intel· lectual, judici autònom,... sense oblidar algunes referències a l'atenció, la memòria el pensament, la deducció i la inducció.[3]

Quina funció podria adquirir la tutoria individual en aquest punt de l'informe Delors.?
Crec que el fer de referent del punt de partida en que es troba el noi noia quan arriba a l'institut. Fer una mica de catalitzador del què saben, què coneixen, què no coneixen què els preocupa, on es troben les "llacunes" de coneixement més importants de la seva trajectòria d'aprenentatge...
Cal que algú vetlli per conèixer l'alumne prèviament a qualsevol intervenció pedagògica sense que això comporti la desaparició de l'avaluació inicial que es pot dur a terme des de les àrees. Ve a ser l'equivalent a l'historial mèdic abans de qualsevol intervenció curativa. Els alumnes es poden trobar així molt més compresos i a la vegada més motivats sobre el què han d'aprendre i volen aprendre.

[3] LES DIMENSIONS PERSONALS DE L'EDUCACIÓ: EL PROFESSORAT AVUI Document de Jornada de Reflexió del Consell Escolar de Catalunya .Barcelona 15/12/2001.

El tutor o tutora personal aportaràuna gran dosi de il· lusió , d'emotivitat i de sentiments humans i personals per encomanar a l'alumne les ganes d'aprendre, en definitiva de conèixer.

b) Aprendre a fer és l'ideal de qualsevol noi noia que és fa gran, adult. Volen saber fer de fusters, de metgesses, de pintores, d'arquitectes... i ensenyar a fer és l'ideal de qualsevol professor si té vocació d'ensenyar. Tot i que tothom fa de mestre en diferents àmbits. Els pares, els avis, amics, coneguts... poden ser bons mestres i ensenyar a fer als nois i noies. S'aprèn a fer quan és creix al costat d'algú que fa i sap perquè fa el que fa, ho explica i mostra els criteris que li permeten valorar si el que fa funciona i és adequat o no

Des de la tutoria individual cal fer "sentir" a l'adolescent que és ell mateix i ella mateixa qui en la vida dirigiran els seus propis procesos.
Fer. El saber fer una determinada cosa, però per això també cal algú que ajudi a prendre decisions, no que les prengui per ell però si que encamini, encoratgi i tal vegada que motivi a fer o deixar de fer quelcom. Si en aquest apartat i dins d'aquest marc de l'aprendre a fer l'alumne compta amb un capital familiar, amics, colles, esports, Cau.. . Es pot donar el cas quees pensi que l'ajuda que s'ofereix des de els centres es cregui poc necessària . Això crec que no es així. Fins i tot en els casos que el capital que comentava abans existeixi i sigui gran l'ajuda d'un tutor d'un mentor que acompanyi es fa molt necessària donat que en el dia a dia hi ha molts moments on fer o deixar de fer pot originar camins de futur personal i professional molt oposats.

En aquesta línia és interessant el text de Gardner:

" Prefiero la profundidad a la amplitud, la construcción a la acumulación, la búsqueda del conocimento al sometimeinto a la utilidad, la enseñanza individualizada a la uniforme y una educación de carácter público. Prefiero la educación centrada en el estudiante a la centrada en el enseñante y apoyo la que presta atención a las diferencias individuales y de desarrollo. Se podria decir que me encuentro en el lado liberal o progresista del terreno de juego educativo.
Sin embargo, soy partidario también de la educación firmemente enraizada en las disciplinas, de emplear la evaluación con regularidad y de establecer unos niveles de exigéncia elevados. En este sentido se me puede encuadrar en el bando tradicional o conservador.

Por último, y en cuanto a la tecnologia, me encuentro exactament en medio: las nuevas tecnologies són extraordinariamente prometedoras pero se deben ver como un medio y no como un fin (...)
(...) estos factores constituyen un reto formidable para los educadores. Por una parte deberán transmitir los roles, los valores, las materias básicas y las disciplinas deseadas y unas nociones matizadas de lo verdadero, lo bello y lo bueno... No podemos prever cómo serán las escuelas y la educación del futuro, pero podemos suponer que diferirán sustancialmente de lo que nosotros y nuestros antepasados daban por sentado. El pasado y el futuro nos ofrecen un conjunto de perspectivas, nuestro conocimiento del ser humano nos ofrece otras... " [4]

Del text de Gardner en trec la reflexió de que les dimensions de l'educació han d'estar relacionades i fa falta ajudar a fer aquesta relació.

També Edgar Morin[5] en el llibre " LA MENTE BIEN ORDENADA" fa una contribució extraordinària a la reflexió internacional sobre com educar per a un futur sostenible. En el text hi ha els 7 coneixements necessaris per a l'educació del futur. En quatre d'ells, ENSENYAR LA CONDICIÓ HUMANA, AFRONTAR LES INCERTESES , ENSENYAR LA COMPRENSIÓ , I L'ÈTICA DEL GÈNERE HUMÁ, podem fer-hi una bona contribució des de la tutoria individual

En aquest punt la tutora i el tutor personal poden fer que la noia i el noi de 14, 15 16 anys trobin sentit en el que cada dia des dels centres educatius se'ls dona, no podem continuar obviant això. Segurament és important "parar" i reflexionar conjuntament en el marc dels equips docents, que són els que imparteixen coneixements als adolescents. De vegades el no tenir present això ens porta a la incoherència ja que el que s'aprèn i el què s'aprèn a fer no es el mateix i això ens pot conduir a situacions no volgudes.

Aprendre a fer no es el mateix que saber fer.

"*Chomsky reconeix la importància del llenguatge, que considera un tipus especial del sistema cognitiu, amb les seves pròpies representacions psicològiques i neurològiques innates. Però sembla ser que hi ha altres estructures mentals amb les mateixes característiques, dedicades a la consciència del nombre, les relacions espacials, la música , la comprensió d'altres persones... Així veiem ara que hi ha altres patrons i diferents patrons d'intel· ligència, no només la lingüística i la lògicomatemàtica, que és*

[4] Gardner, H. 2000 La educación de la mente y el conocimiento de las disciplinas. PAIDOS. Barcelona.

l'única que s'ha tingut en compte fins ara ,sinó també l'espacial, musical, cinestètica, intrapersonal, existencial. La configuració de les intel· ligències canvia amb el temps, segons les experiències viscudes, i així es configura la personalitat de cadascú..
A partir d'això el creixement personal, que hauria de ser la fita de qualsevol aprenentatge es produeix en les interseccions d'aquestes diferents dimensions. Les activitats escolars han de facilitar-les per generar experiència personal i han de ser educatives, no fetes a l'atzar.
Aquestes connexions són resultat de la "creativitat " que requereix fer i fer requereix motivació i motivació requereix confiança en un mateix i en el futur. Qualsevol cosa que, a l'escola posi en perill la confiança en el futur personal és gairebé criminal. Perquè mutila allò que és més important per a la vida de cadascú." [6]

Des de la tutoria individual com es pot canalitzar i vehicular aquesta necessària " motivació" que tot adolescent necessita?

Crec que des de la tutoria s'ha d'arribar a comprendre que el creixement personal que tot adolescent i tota persona ha de fer, necessita en aquestes etapes de la vida, d'algú en qui es pugui confiar a nivell de comunicar allò que va vivint l'alumne en el seu dia a dia. Sense deixar que aspectes importants de la seva formació esdevinguin inútils degut a la falta de motivació, de coherència en el que fan i aprenen cada dia i que tingui sentit pel seu futur immediat.

Aprendre a fer és adquirir aquesta experiència conscient, " donant vida" als coneixements escolars i això requereix relacionar i ensenyar a fer-ho.
También Guidoni (1985) enumera tres dimensions cognitives que segons ell són les que determinen l'experiència vital conscient quan són coherents : les accions, el pensament, el llenguatge.[7]

Cal potenciar des de la tutoria individual que convé atendre dos aspectes**: l'alumne com a aprenent i el professor tutor personal com a generador de futur.**

En el concepte tradicional l'aprenent és aquell que s'introduï a en una professió sota l'empara i el guiatge d'un adult que la coneixia bé. L'alumne ben tutoritzat pot viure

[5] Morin, E. La Mente bien ordenada. Seix Barral BCN 2002
[6] LES DIMENSIONS PERSONALS DE L'EDUCACIÓ: EL PROFESSORAT AVUI Document de Jornada de Reflexió del Consell Escolar de Catalunya .Barcelona 15/12/2001. p. 40-41
[7] Id. P. 41

l'escola com un període d'aprenentatge en el que s'incorporen els criteris de fer, que no es troben a cap llibre.

No podem seguir pensant que tot és faràper si sol. Calen intervencions, fer i saber per què fem. Des de la tutoria personalitzada s'ha de poder dur a terme aquestes intervencions ja que pot ser el marc on es trobin les "ganes de fer" de l'alumne amb la motivació "per a fer" que aporti el professor tutor.

Es requereix una organització escolar que es desenvolupi al voltant d'unes representacions, unes experiències, uns llenguatges i uns valors. Aprendre a fer, aprendre a millorar la manera de fer és complex i costós

c) Aprendre a ser.

És el tercer dels pilars de l'informe Delors .

El futur només podrà ser diferent si, analitzant el que hem estat capaços de fer, aprenem a canviar les coses perquè vagin millor; ara la tècnica, que és el mecanisme bàsic de la cultura i de la intel· ligència humanes, ens pot ajudar, sobretot si la socialitzem i la posem al servei del nou humanisme, el que ens ha de fer humans de forma objectiva. EUDALD CARBONELL

"Fa trenta anys, Edgar Faure, com a president de la Comissió Internacional sobre el Desenvolupament de l'Educació, presentava al director general de la UNESCO els resultats del seu treball, Aprendre a ser. Posava en alerta sobre el risc de deshumanització del món tot analitzant diferents aspectes entre els quals l'alienació de la personalitat, comportaments conformistes estandaritzats...

L'informe per a la UNESCO de la Comissió internacional sobre l'Educació per el segle XXI torna a agafar com a punt de partida l'aprendre a ser." [8]

Què es demana als ensenyants, quin paper determinant tenen i tindran què pertoca i què no pertoca fer?

Aprendre a ser en un món, on el canvi és ràpid i permanent, suposa entre altres, canvis en la nostra vida privada, en les relacions personals, en les costums i formes de vida tant en el treball com en aquest cas en la vida d'adolescent que aprèn molt, i moltes coses, entre elles les d'aprendre a ser.

A l'institut i des de l'acció tutorial personal el vincle establert permet ajudar a anar entenent tots aquests reptes que d'altra banda sense l'ajuda i la comprensió necessàries es fan molt feixucs de pair. La globalització com a fet important en les

vides de tots els adolescents i també com a resultat d'aquest món en constant canvi, es un element a considerar.
Interacció entre tecnologia i societat. Quin paper pot jugar l'educació i el aprendre a ser en aquest inici del segle XXI? Què ens cal fer com a prioritari en aquest aspecte?

"Quan prenem l'opció personal de donar preferència a la dignitat i a la demanda dels altres , és quan ens distingim precisament com éssers humans amb tots els ets i uts. I això no es té del néixer, s'ha d'aprendre. Llibertat i responsabilitat són les dues cares d'una eina pròpia només del ésser humà. El lloc que ocupa l'altre en les nostra vida ens fa ser més o menys humans. També podem esdevenir veritables monstres." [9]

Evidentment que aquest aprenentatge hem de fer que sigui objectiu principal en els nostres centres de secundària. I si des de les àrees de matèries que es van impartint és essencial que es contempli aquest aprenentatge, des de la tutoria personalitzada el treball és pot complementar molt millor.

d) Aprendre a conviure i a realitzar projectes comuns

L'informe Delors prioritza la convivència al dir que aquest aprenentatge representa un dels principals reptes de l'educació en el segle XXI. L'increment de la violència i el potencial d'autodestrucció de la societat actual confereixen a la millora de la convivència el caràcter de qüestió urgent i prioritaria.

Cal ajudar, a través de l'educació, a descobrir l'altre i això passa simultàniament pel coneixement d'un mateix. La persona, en aquest cas, els alumnes poden aprendre a conviure.
Repensar l'educació de la convivència vol dir passar de conèixer l'altre i de relacionar-m'hi utilitàriament a sentir l'altre amb el mateix valor i dignitat que m'atorgo a mi mateix.
L'educador, el tutor personal en aquest cas, és l'adult, qui té més capacitat i autoritat, basada i sustentada amb l'estimació, per conduir la relació des de l'estimació i la preocupació pel seu alumne/a.
Molt sovint, massa sovint, no podem escoltar, preocupar-nos per els alumnes que tenim hores i hores davant de nosaltres, les emocions, les diferents realitats que tenen cada un d'ells i elles no les podem conèixer. A la vegada la necessitat que tenen com

[8] LES DIMENSIONS PERSONALS DE L'EDUCACIÓ: EL PROFESSORAT AVUI Document de Jornada de Reflexió del Consell Escolar de Catalunya .Barcelona 15/12/2001
[9] id. 104

a adolescents per entendre's ells mateixos i conèixer una mica més com són, fan necessària i alhora prioritària la tasca del tutor ja que la relació personal que estableixen, gràcies a la creació d'un bon clima de reflexió i de calma, és de respecte i de comunicació. Les entrevistes periòdiques i el poder comptar en tot moment amb l'ajuda i la preocupació que per ell sent el tutor, és molt important i ajuden a créixer personalment.

Des de aquesta perspectiva segurament els conflictes conductuals que es presenten podrien canalitzar-se millor i la convivència general i global serà més satisfactòria ja que sempre hi haurà uns tutors amb disponibilitat de fer veure a cada un que l'altre és com ell, ja que per un mateix l'altre sempre és l'altre

Paral· lelament als quatre apartats de l'informe Delors, en els nostres instituts tenim uns reptes i també sen's demana que n'assolim uns altres.

Anàlisi dels set grans reptes per a l'educació del segle XXI (Alsina 2001):[10]

Repte 1 La classe del segle XXI. Cal construir un nou model d'aula i de centre amb una organització flexible de l'espai, una integració de la tecnologia i un nou concepte d'accés a la informació.

Repte 2. Una nova temporalització. Cal revisar els horaris, l'agenda i les vacances per apropar-se al ritme social actual i superar tradicions que només sobreviuen en l'àmbit escolar.

Repte 3. L'actualització constant. Cal que el professorat assumeixi la seva formació continuada com una part ineludible de la seva feina i prepari els estudiants per aprendre al llarg de la seva vida i també cal una desprogramació de temes obsolets.

Repte 4 Un nou paradigma docent. Cal descobrir una nova manera d'ensenyar, guiant, motivant, interessant i seleccionant donant lloc a una nova manera d'aprendre i d'avaluar.

en aquest apartat la tutoria individual pot esdevenir una bona eina, des del treball en els equips docents i la coordinació i consens pel que fa al "com"

[10] LES DIMENSIONS PERSONALS DE L'EDUCACIÓ: EL PROFESSORAT AVUI Document de Jornada de Reflexió del Consell Escolar de Catalunya .Barcelona 15/12/2001

ensenyar i no tant el " què" ensenyar

Repte 5. El treball cooperatiu. Cal tant a nivell de professorat com d'alumnat, fomentar la realització de treballs conjunts, creant equips efectius on cadascú pugui aportar el millor de si mateix a la feina del grup.

Repte 6. El nou professorat. Cal captar els " millors" per a la carrera docent, oferint una formació adecuada inicial i continua i retenir els nous bons professors en l'ámbit docent evitant costoses desercions.

també en aquest apartat on el perfil del professor tutor pot ser un nou model professional.

Repte 7.El retorn a l'emotivitat. Cal prestar atenció especial al caràcter emotiu d'ensenyar i aprendre sense deslligar els processos racionals dels lligams efectius i emocionals que han d'acompanyar la formació

crec que es un punt especialment interessant on la tutoria individual pot oferir en part aquest retorn a l'emotivitat a partir de moltes actuacions i aproximacions als alumnes i a les seves famílies.

3. L'ANÀLISI DE CASOS: LA TUTORIA A 10 CENTRES DE CATALUNYA.

3.1 La selecció dels casos.

L'eix conductor de la mostra és el seguiment tutorial que es fa en els centres de secundària a nivell de :

- Descripció de les característiques de : població, entorn social, ...
- Relació de les entrevistes personals que es fan amb l'alumnat, coordinació del seguiment que es du a terme.
- Relació d'entrevistes amb la família. coordinació i marc on s'interpreten les entrevistes.
- Orientació personal, acadèmica i professional. qui la genera i quins són els canals i mecanismes de influència.
- Ajudes

Pel que fa al treball de camp els instituts que he escollit són:

1 .Palau Solitàri Plegamans. IES " Ramon Casas Carbó".

2.Girona. IES SEP " Montilivi"

3.Calafell . IES" Camí de Mar"

4.Santa Maria de Palautordera, IES "Reguisol."

5. Premiàde Mar. IES " Serra Marina"

6 .Solsona. IES " Francesc Ribalta".

7.Calaf. IES “Alexandre de Riquer”

8.Sabadell. IES “Escola Industrial”

9.Manresa. IES SEP “Lacetània”

10.Sant Joan de Vilatorrada.”IES Quercus”

Els criteris per fer el treball amb aquests instituts han estat els següents:

- Possibilitat d’accés
- Representativitat com a centre.
- Llocs diferents i amb entorns diversos.
- Centres amb experiències diferents a l’Acció Tutorial.

3.2 Les fitxes de seguiment dels casos

CENTRE: IES RAMON CASAS i CARBÓ.

Població : PALAU SOLITÀ I PLEGAMANS

Dia de l'entrevista:14 de Maig del 2003

Persona entrevistada: Lluís Baulenas (director)

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	La població de Palau ha tingut un augment de 7000 habitants en els darrers 15 anys, de manera que a l'IES es va haver d'introduir de manera avançada La LOGSE per tal de solucionar la saturació de les escoles de primària. A Palau només hi ha un IES. Tres-quatre línies ESO
Entorn social	La nova població prové, sobre tot, de les rodalies de Barcelona i és d'origen castellano-parlant, en canvi el poble originàriament era catalano-parlant i compaginava les feines del camp amb altres, amb l'arribada de més població el canvi de feines és notori.
Tipologia de les famílies	En general són de classe mitja baixa amb un percentatge important de gent dedicada al sector secundari. Una part important de l'alumnat viu en urbanitzacions o en cases unifamiliars, que són el tipus d'habitatge que es va construir en els primers deu anys de creixement, darrerament s'ha incorporat els blocs de pisos als elements constructius del poble.
Pla d'acció tutorial	El centre disposa de fa temps d'un PAT que vàrem revisar a partir d'un assessorament fet el curs 2001-2002 per l'equip d'Acció Tutorial de l'ICE de la UAB. A partir d'aquest assessorament introduïm al centre en el curs 2002-2003 la tutoria individual i personal basada en un nou model de gestió del centre
Entrevistes amb l'alumnat	A partir del nou model, les entrevistes és sovintegen (hi ha de més formals i de més informals). S'ha assegurat una entrevista per trimestre amb cada alumne i en les pre-avaluacions i avaluacions (lliurament de notes), el contacte i l'entrevista s'ha personalitzat amb tots els alumnes del centre . L'alumnat ha estat molt més atès i receptiu a les consideracions i consells .
Entrevistes amb les famílies	A banda de les reunions generals d'inici de curs, el mínim d'entrevistes amb les famílies és de dues al curs, tot i que hi ha casos que cal fer-ne moltes més. Diferenciem els temes d'informacions generals, que és donen a les reunions de tots els

	pares junts, i les entrevistes que entenem com a seguiment personal de l'alumne. A més el tutor personal dóna informació per escrit a les famílies sobre les pre-avaluacions que és realitzen a mitjans de cada trimestre. Quan és requereix s'afegeix la intervenció de l'equip psicopedagògic ja sigui assessorant el tutor o acompanyant-lo en la relació que estableix amb les famílies.
Generació de la informació per a les entrevistes	L'Equip Docent és l'eix que aguanta l'estructura de l'acció tutorial individualitzada. Les reunions dels equips docents de nivell són setmanals i d'ells és deriven accions concretes amb l'alumnat a la vegada que s'assegura el traspàs d'informació i la coordinació en l'acció tutorial. Durant el primer trimestre s'han dedicat dues sessions d'equip docent de nivell a treballar el què i el com d'aquesta acció tutorial amb l'alumnat i les famílies , encara que cal continuar la formació del professorat, ja que és indispensable per avançar amb la línia que hem iniciat.
Coordinació	Es indispensable una bona coordinació basada en un model de gestió i funcionament de centre en el que tothom té assignada la tutorització d'alumnes i famílies respectives. Es tutor el director i tots els professionals del claustre.
Equips docents	Són el referent per a generar la informació i seguiment que cal transmetre a l'alumnat de manera que "tingui anada i tornada" la informació que és dona, a la vegada que aquesta sigui contrastada i real.
Orientació personal, acadèmica i professional	L'orientació ha estat durant els darrers anys un treball molt exclusiu de la tutoria i s'ha desenvolupat en el PAT des de 1r fins a 4rt emfatitzant el tema al darrer curs. De 1r a 3r es basava molt més en la tria de variables i en fitxes esporàdiques de coneixement de l'alumnat que és realitzaven a l'hora de tutoria. També vàrem elaborar un dossier d'Orientació per 4rt d'ESO. El treball de reelaboració del PAT ens permetrà generalitzar més la orientació i fer-ne un seguiment diferent. La introducció de la tutoria individual ens ha ajudat a fer extensiu a tot l'equip docent la responsabilitat de l'orientació amb l'alumnat, de manera que s'especifica clarament en el dossier d'orientació quines són les tasques del tutor de grup i les del tutor personal. Tanmateix s'ha introduït com un del temes a tractar en les reunions de l'equip

	docent.
Conclusions	A l'IES de Palau, crec que la millora en el seguiment de l'alumne ha millorat molt a partir de la tutorització personal tot i que no han encara avaluat el nou sistema, si que el recolzament que s'ha obtingut per a la majoria de claustre ha estat notable, i l'alliberament que suposa el repartiment de l'alumnat per els tutors de grup és molt notori .

CENTRE: IES SEP MONTILIVI

Població : Girona

Dia de l'entrevista: 20 de juny 2003

Persona entrevistada: Marta Rifà (Coordinadora Pedagògica)

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	A Girona hi ha tres instituts, (Vives, Sobrequès i Montilivi) En el Montilivi hi ha 1400 alumnes matriculats (ESO BATX I CF). A l' ESO hi ha 4 línies amb una mitjana de 7-8 alumnes immigrants per nivell. Uns 16 alumnes per nivell són de NEE, hi ha alumnes que ja venen catalogats, (barri de Font de la Pólvora) i en principi estaven tots a l'IES. Actualment es reparteixen amb la resta d'instituts. És un centre molt gran i amb un gran dinamisme. El 50% dels alumnes són de Girona ciutat l'altre 50% dels pobles del voltant.
Entorn social	Al tractar-se d'una ciutat gran hi ha molta diversitat de famílies, tot i que sempre hi havia alumnes i famílies amb certes problemàtiques. En els darrers cursos s'ha igualat i compartit amb els altres instituts. En relació amb la matricula, enguany és el primer any que hem cobert per inscripció. Hi ha 460 alumnes d'ESO
Tipologia de les famílies	Predomina la de classe mitjana i classe mitjana baixa. Els alumnes de nova incorporació són de 26 països diferents que s'han establert a Girona i rodalies. En total hi ha 77 alumnes estrangers
Pla d'acció tutorial	Al tractar-se d'un centre amb tants nivells educatius es bàsic la coordinació en qualsevol projecte de centre. El PAT el tenim força desenvolupat a nivell de tutories de grup, els tutors reben a banda de la coordinació amb l resta de tutors del nivell i amb el coordinador respectiu tenen suport informàtic de les activitats que ha de dur terme. El pes de la tutoria recau en una sola persona que es tutora de tot el grup classe. La tutoria individual no la coneixem a nivell organitzatiu.
Entrevistes amb l'alumnat	No hi ha institucionalitzat el tema d'entrevistes. Cada nivell fa les que pot. Unes tres entrevistes crec que es duen a terme i es fan a l'hora de tutoria amb el grup classe. A l'agenda del tutor/ tutora queden registrades les entrevistes. Totes les fa el tutor de grup.
Entrevistes amb	La pauta del centre es fer entrevistes a totes les famílies el primer

les famílies	trimestre . Les fa totes el tutor/ora de grup.
Generació de la informació per a les entrevistes	L'equip docent es el responsable de generar totes les informacions. Hi ha reunions periòdiques
Coordinació	Hi ha un coordinador a primer cicle i un a segon d'ESO. També coordinador de Batxillerat, de CFGM i CFGS
Equips docents	Són el referent de coordinació d tots els nivells.
Orientació personal, acadèmica i professional	Amb els desdoblaments es treballa força la diversitat i l'orientació. A quart d'ESO es fa orientació a l'hora de tutoria, arriba a tots i els ajuda per conèixer les diferents opcions. També al finalitzar l'ESO reben tots un informe d'orientació.

CENTRE: IES CAMI DE MAR

Població : Calafell

Dia de l'entrevista: 7 de Maig de 2003

Persona entrevistada: Carme Marco (Coordinadora Pedagògica)

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	A Calafell estan empadronades 16.577 persones. D'aquesta població total 1.985 ciutadans són estrangers, un 12% de la població empadronada. Una dada important a destacar és el fet que de cada 100 persones empadronades a Calafell des de juliol de 2002 a febrer de 2003, 29 han estat estrangeres. L'IES Camí de Mar té al voltant de 800 alumnes. A l'ESO hi ha 4-6-6-5 línies, Batxillerat, 3-2 línies, un CFGM (Administratiu) i el TAE (taller adaptació escolar) per alumnes immigrants. Fa uns 6 anys el nostre institut va tenir un problema seriós de convivència del que se'n van fer ressò el mitjans de comunicació, ara està superat i s'ha treballat molt amb mitjans i amb esforç del centre.
Entorn social	De la població estrangera empadronada a Calafell, 1985 persones, destaca el grup de població provenint del Nord d'Àfrica, amb 800 persones empadronades quasi exclusivament del Marroc, també persones de procedència de paï sos de Llatino Amèrica, un 25'2% del total amb 498 persones, i 410 persones, provenint de paï sos de la Unió Europea que representen el 20'6 %, per últim cal comentar la presència de 130 persones vingudes de l'Europa de l'est i que representen el 6'5%. A l'institut és constant l'arribada de nous alumnes. Es matriculen fora de termini uns 60.
Tipologia de les famílies	Hi ha molta diversitat, des de famílies, de classe alta, (poques), a famílies amb una problemàtica a tots nivells, sovint aquest fet és deriva del que comentàvem a l'apartat anterior, ja que moltes d'elles es troben amb situacions de precarietat laboral . També destacar que el nucli que avarca Calafell és molt gran i dispers. La llengua vehicular es quasi sempre el castellà, en el centre també tot i que les classes són en català No hi ha problemes de comprensió amb els companys, tampoc d' integració. El TAE ha ajudat molt, ja que a partir del progrés que es fa en el taller de integració a la llengua i cultura catalana, 20 hores a la setmana, la incorporació a l'aula és pot fer millor. L'absentisme

	escolar és elevat. Es donen molts casos i agressions racistes en el centre.
Pla d'acció tutorial	Pel que fa a la tutoria, hi ha la tutoria de grup amb un sol tutor tutora en cada grup, només amb determinats grups molt problemàtics hi ha un cotutor tot i que la nova normativa (remuneració de la funció de tutor) , pot portar certs problemes.
Entrevistes amb l'alumnat	No hi ha cap compromís de centre ni acord pe fer entrevistes amb els alumnes. Depèn del cas individual de cada un i de cada tutor tutora. La psicopedagoga fa entrevistes individual en casos greus.
Entrevistes amb les famílies	Amb les famílies hi ha més entrevistes que amb els alumnes. No hi ha però cap nombre d'entrevistes estipulat com a centre. Es pot donar famílies que no han estat entrevistades en tot l'any (cas alumne bo), en canvi si s'han dut a terme entrevistes amb aquelles famílies que els fills filles tenen problemes conductuals. Si que es fan reunions generals de pares però l'assistència és molt escassa. També hi ha famílies que no venen mai al centre tot i tenir una problemàtica greu. A través de Coordinació Pedagògica és deriven casos a assistència social de l'Ajuntament i es fa el seguiment conjunt amb el centre.
Generació de la informació per a les entrevistes	Totes les informacions es generen en els equips docents. Hi ha una reunió al trimestre de cada equip docent, ja que són oberts a tothom qui imparteix classe i això fa que malgrat fer reunions setmanals no hi hagi suficient per fer-ne més de cada equip docent en concret.
Coordinació	Des de Coordinació Pedagògica es reuneix amb els coordinadors de nivell, un per cicle, també hi ha la coordinació de les reunions de tutors, però aquestes també són espaiades tot i fer-ne cada setmana, dimecres, però si se'n fa una no es pot fer la d'un altre nivell.
Equips docents	Des dels equips docents es du a terme el seguiment del alumnes i es prenen acords. Els tutors dirigeixen les reunions de l'equip docent i en aquestes reunions és donen les interpretacions per fer, si s'escau , les entrevistes amb els pares i mares .
Orientació	Durant el curs de 4rt d'ESO es treballa molt l'orientació,

personal, acadèmica i professional	interessos, valors i capacitats. També les informacions per orientar cap als CF i BATX, PTT... sempre, però, és el tutor tutora el que orienta cap a on pot anar l'alumne en un futur. En les reunions de l'equip docent de 4rt a l'últim trimestre, cal omplir uns fulls d'orientació de les àrees representades en l'equip docent. Cal afegir que per treballar l'orientació es disposa també de EAP, setmanalment, Assistent Social de l'Ajuntament, setmanalment, Psicopedagog i Mestre d'educació especial l centre, TAE, UEC, UAC, PTT i COMPENSATÒRIA En aquest apartat també volem incloure el treball de diversitat que es fa en els agrupaments, disposem de 2 UAC i dels agrupaments per atendre el grau de diversitat existent a l'IES. L'objectiu final es sempre aconseguir el graduat de l'ESO. El departament d'orientació també dona molts recursos per treballar l'orientació personal i acadèmica.
Conclusions	Es un institut que ha patit molts problemes, totes les atencions que es puguin fer són benvingudes, es treballen moltes adaptacions curriculars ja que el nivell general és molt baix. Tot i haver tingut molts problemes s'ha organitzat molt bé, però hi ha un grau afegit de treball de tot l'equip de professors i de la junta directiva

CENTRE: IES REGUISSOL

Població : Santa Maria de Palautordera

Dia de l'entrevista: 20 de març del 2003

Persona entrevistada : Mercè Vilarós (Cap d'Estudis)

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	L'IES es un centre que va començar a funcionar el curs 1996-97, actualment disposa de 4 grups a 1r, 2n i 3r d'ESO i tres grups a 4rt. A Batxillerat 2 grups a primer i segon. Hi ha un nombre aproximat de 400 alumnes provenint de Santa Maria de Palautordera, Sant Esteve de Palautordera, El Pont Trencat, el Montseny, Vallgorguina, Breda, Gualba i Sant Celoni. En el curs escolar 2002-03 hi ha un total de 428 alumnes i 19 unitats. Els documents elaborats pel centre són el PEC, PLC i PCC. Es una població molt tranquil· la i de poca grandària a tots nivells.
Entorn social	Es una població on predomina la classe mitjana dedicada majoritàriament a serveis. Hi ha molt poca o nul· la immigració. Les problemàtiques greus solen ser escasses.
Tipologia de les famílies	Famílies benestants amb poca problemàtica social. Tampoc és greu el problema de l'atur
Pla d'acció tutorial	L'acció tutorial està coordinada des de Cap d'Estudis. La Coordinadora Pedagògic coordina els equips docents i els caps de seminari. Els tutors tenen una hora d'atenció amb el grup, una hora per poder atendre pares i una hora de reunió. L'hora de tutoria no coincideix a tot el centre i nivells, s'han provat diferents models.
Entrevistes amb l'alumnat	Les entrevistes amb els alumnes del grup classe les fa el tutor tutora de grup i ho contempla així la normativa. Amb tot però només es solen fer entrevistes si hi ha una demanda o un problema específic. No està fixat cap acord d'entrevistes amb alumnes. No hi ha model d'entrevistes generalitzat a tot el centre ni tampoc en queda registre. En casos que es necessiti hi ha contacte amb l'EAP
Entrevistes amb les famílies	El tutor de grup es el canal de les informacions a les famílies. L'acollida es fa amb tots els pares en general a primer d'ESO. Les reunions també es fan amb l'equip educatiu i una reunió

	general a partir de la pre-avaluació . No està fixat cap protocol d'entrevista amb pares i tampoc el nombre durant el curs . No en queda registre .
Generació de la informació per a les entrevistes	A les reunions de professors, equips docents, es genera la informació. També des de l'EAP es fa seguiment
Coordinació	El centre funciona molt per equips docents. Es reuneix com a mínim un cop al mes. Es procura que sigui quinzenalment
Equips docents	El professorat pot ser de dos equips docents, que no es solapen donat que les reunions no estan fixades setmanalment. Un tutor es el coordinador de l'equip docent. Es com un portaveu de l'equip directiu. Els coordinadors de nivell no han funcionat gaire. La coordinadora d'ESO bàsicament fa el crèdit de síntesi El psicopedagog i la mestre terapeuta estan en els equips docents, no treballen mai a banda.
Orientació personal, acadèmica i professional	Es treballa molt a partir del crèdit síntesi. També en les activitats del dossier de tutoria. Des de les àrees en concret no es genera informació per a l'orientació. El centre te un pla estratègic (reforç instrumentals) a tercer d'ESO
Conclusions	Es un IES relativament de nova creació i això comporta molta feina organitzativa

CENTRE: IES SERRA MARINA

Població : Premià de Mar

Dia de l'entrevista: 4 d'abril de 2003

Persona entrevistada: Magda Bastit. (Cap d'Estudis)

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	Premià es una població de 27.000 habitants. El centre, originàriament era un institut de BUP. Ara hi ha dos centres de secundària, el Cristòfol Ferrer, que era FP, i el nostre. També hi ha tres concertades que fan primària i fins a quart d'ESO
Entorn social	El factor immigració és molt elevat, a primer d'ESO un 20 % de l'alumnat és nouvingut. L'origen de la immigració bàsicament: Marroc, Gàmbia i Sud Amèrica. En els darrers mesos ha augmentat considerablement.
Tipologia de les famílies	Hi ha molta diversitat de famílies, però cal diferenciar entre l'alumnat de l'ESO i el Batx. A L'ESO majoritàriament hi ha famílies obreres amb un grau d'atur elevat i molt pocs de classe mitjana i cap gens de classe alta. En el Batxillerat canvia ja que entren alumnes nous cursar ells estudis.
Pla d'acció tutorial	En el centre hi ha el PAT i funciona. Durant el curs 2001-02 vàrem fer una revisió i un assessorament del PAT a primer cicle, conduït per el grup d'acció tutorial de l'ICE de l'UAB. En el curs 2002-03 hem implementat la tutoria personalitzada amb el consell i seguiment per part del grup ICE tutoria, i hem elaborat materials per dur a terme el nou projecte. Varen sorgir noves propostes que hem dut a la pràctica i les hem avaluat a final de curs. Entre les noves reformes en el PAT del centre hem establert les tutories individuals com a nou model de tutorització i organització del centre.
Entrevistes amb l'alumnat	Quan no hi havia la tutorització individual no es feia el seguiment de tots els alumnes, només d'aquells casos que sempre són més urgents de tractar. Ara es recomana que tots els alumnes tinguin tres entrevistes al llarg del curs, i si cal fer-ne més també ja que en el repartiment de la tutorització els alumnes es troben més atesos. L'avaluació que n'han fet és força positiva i encoratjadora per continuar. S'han creat models de registres de les entrevistes.

	També cal considerar el benefici a nivell disciplinari que ens ha aportat el nou sistema, ja que es més ràpid el poder incidir amb els diferents casos que van sorgint.
Entrevistes amb les famílies	A principi de curs es fan les reunions generals amb tots els pares, aquestes reunions no les considerem entrevistes. Com que tot el professorat del centre es tutor o tutora i es responsable del seguiment dels seus alumnes, les entrevistes amb les famílies, tenen més sentit que mai, ja que es la forma de ajudar als alumnes des de tots els àmbits. Com a mínim la recomanació del centre és de 1-2 a part de les generals de grup.
Generació de la informació per a les entrevistes	Tota la informació es genera a partir de les reunions periòdiques dels equips docents.
Coordinació	Cada coordinador de nivell, es coordina amb els tutors dels grups o nivell. Les reunions sempre es duen a terme amb els tutors de cada grup classe i els tutors individuals que són la resta de l'equip docent.
Equips docents	S'han creat equips docents estables. Cada professor o professora pertany a un equip determinat i fa el seguiment del seu nivell i en treu la informació que ha de fer arribar als alumnes que tutoritza i a les seves famílies respectives.
Orientació personal, acadèmica i professional	A través de les activitats que es fan a la tutoria de grup i a les orientacions que aporta cada tutor. La orientació treballada des de les àrees encara no ho hem establert.
Conclusions	Tot i la dinàmica feixuga del centre on la diversitat a tots nivells es molt gran, el model de tutorització personal ha esdevingut una ajuda i millora important sobre tot per els tutors tutores de grup classe.

CENTRE: IES FRANCESC RIBALTA

Població : Solsona

Dia de l'entrevista: 22 de gener de 2003

Persona entrevistada: Ramon Rafart (Cap d'Estudis) i Montse Casas (psicopedagoga)

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	L'IES Francesc Ribalta, anteriorment era un centre de BUP. A partir de la implantació de la Reforma i gràcies també a les comissions de matricula hi ha un repartiment de matricula entre l'IES i l'altre centre que hi ha a Solsona , que és concertat, i que es diu Arrels. L'oferta educativa a Solsona està molt bé. A l'IES hi ha matriculats 300 alumnes i treballen 41 professors. Hi ha tres línies d'ESO a primer i dues a 2n 3r i 4rt. També s'imparteix un curs de 1r de Batxillerat i un de 2n. Pel que fa als CF, l'oferta és de 1 de grau mitjà i un de grau superior, (integració social). Solsona es una ciutat petita que té entre 6000 i 7000 habitants i que es troba en fase de creixement degut en part a la immigració tot i que no es molt elevada .
Entorn social	Les activitats econòmiques a Solsona estan relacionades majoritàriament amb l'agricultura i també la indústria derivada sovint del sector agrari i forestal. Darrerament ha crescut força la població estrangera.
Tipologia de les famílies	L'alumnat de l'IES pertany a una diversitat real , i les famílies són la majoria de classe mitjana baixa, tot i haver-hi també sectors de classe alta. La problemàtica social es escassa.
Pla d'acció tutorial	El centre té un PAT, que funciona i està força ben consensuat amb el claustre de professors. La tutoria funciona a partir de la tutoria grupal, on el tutor o tutora es l'encarregat de dur a terme les activitats i fer el seguiment del alumnes. També en alguns casos hi ha la figura del cotutor/ora que és el que fa tasques de tutor de seguiment individual d'alguns alumnes. Sempre que es pot la tutoria classe s'imparteix a la mateixa hora.
Entrevistes amb l'alumnat	Normalment es solen fer una entrevista amb pares i una amb alumnes. En cas de que el tutor o bé el cotutor ho necessiti es pot treure l'alumne de classe.
Entrevistes amb les famílies	Si no són casos excepcionals es fa una entrevista, a banda de les reunions d'inici de curs que són generals. El tutor te previst una hora d'entrevistes amb pares

Generació de la informació per a les entrevistes	Hi ha molt material elaborat , graelles de seguiment i material i fitxes d'activitats per a dur a terme en el grup classe, dossiers de tutoria. La informació és genera sovint en les reunions que no són setmanals.
Coordinació	La reunió específicament de tutors i cotutors es fa quan cal, en les reunions de cicle s'afegeix tothom que dona classe en el nivell. Les reunions estan conduïdes per el coordinador pedagògic. A Batxillerat les reunions solen ser més puntuals.
Equips docents	
Orientació personal, acadèmica i professional	Hi ha material de seguiment compartit per tots els alumnes, a 4rt d'ESO s'amplien les orientacions en el treball de tutoria. Hi ha full de seguiment del treball personal que es de molta ajuda per orientar els alumnes. La informació de traspàs de primària a secundària funciona molt bé i si ha treballat molt.
Conclusions	

CENTRE: IES ALEXANDRE DE RIQUER

Població : Calaf

Dia de l'entrevista: 28 de febrer del 2003

Persona entrevistada: Alba Puigpelat (directora)

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	L'IES Alexandre de Riquer neix el curs 1986-87. Hi ha matriculats uns 290 alumnes, 200 a l'ESO i 90 a BATXILLERAT . No s'imparteix cap cicle formatiu. La població es de uns 3500 habitants, però la zona d'escolarització és de uns 5000 (provenint de pobles de la rodalia)
Entorn social	Calaf es un poble que no presenta importants mancances socials. Actualment es caracteritza per un fort increment de la població estrangera, per el proper curs un 12 –13% de alumnes immigrants a l'institut, la majoria procedents de Marroc i el Senegal , també en menys grau de paï sos de l'est. En el poble no hi ha cap organització especial per atendre les famílies nou vingudes. Des de el centre hi ha els tallers de Llengües. Podem atendre millor als nous alumnes gràcies a tractament de la diversitat que ja tenim implementat a l'institut des del seu inici. La compensatòria es un altre recurs que afavoreix l'atenció de les persones que s'incorporen al poble i al centre.
Tipologia de les famílies	Al ser l'únic centre de secundària, la tipologia de famílies es la que representa el ventall social que hi ha al poble. Des de famílies de classe alta a famílies amb dificultats de tot tipus i nivell.
Pla d'acció tutorial	L'acció tutorial ha estat tema preferent a l'institut des de la seva creació. A banda de tenir el projecte del PAT elaborat i avaluat periòdicament, hi ha la diferenciació de l'acció tutorial amb tutors tutores de grup i tutories individualitzades, està molt diferenciat i amb funcions i tasques específiques per cada una. La tutoria individual es considera una tasca inherent a la funció docent i tot professor/ora del centre l'exerceix. Es contempla que el tutor individual sempre que sigui possible farà classes del seus tutoritzats.
Entrevistes amb	De manera preceptiva es marquen entrevistes amb l'objectiu que

l'alumnat	tot l'alumnat rebi les mateixes atencions. La temporització sol ser la següent: Alumnes de 1r d'ESO i nou vinguts al llarg del primer trimestre tots. Una entrevista per fer el lliurament de notes de manera individual a tots els alumnes del centre. A la pràctica es una entrevista amb tothom cada trimestre
Entrevistes amb les famílies	Es fan les que considerem preceptives a inici de curs i al final de curs si són cursos terminals, 4rt d'ESO i 2n de Batxillerat. En molts casos una per trimestre i sempre que es consideri adient per causes i motius diversos . La relació i seguiment que fa el tutor tutora individual amb les famílies es molt constant.
Coordinació	Des de coordinació de pedagògica i de nivell es deriven les coordinacions amb la resta de professorat que imparteix classe amb un grup o nivell determinat.
Equips docents	Els equips docents no són fixes, un professor pot pertànyer a més d'un equip docent, hi ha reunió dels diferents equips un parell de cops per trimestre. Sí que hi ha reunió setmanal dels tutors de grup i tutors individuals.
Orientació personal, acadèmica i professional	Les orientacions bàsicament són dutes a terme des de tutories individuals, i aquest les rep de les reunions de professorat i del sistema de control de incidències. També les orientacions que es reben a través de crèdits comuns, variables i de síntesi que comporten un determinat currículum de cada alumne.
Conclusions	En la organització actual del centre la tutoria individual es una de les eines imprescindibles per el treball d'orientació i seguiment que fem amb l'alumnat de l'IES.

CENTRE: IES ESCOLA INDUSTRIAL

Població : Sabadell

Dia de l'entrevista:

Persona entrevistada: Anna Miralles (coordinadora pedagògica)

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	L'escola Industrial és un institut on s'imparteixen estudis d'ESO (4 línies), Batxillerat (3 línies), i cicles formatius de grau mitjà i superior de les següents Famílies: Administrativa, Mecanització, Electrònica i Fusta. És un institut amb 100 anys d'història a la ciutat i amb una importància rellevant en el món de la indústria. Durant els últims anys abans de la LOGSE, era un centre de Formació Professional
Entorn social	Està situat al centre de Sabadell, té vinculats quatre centres de primària de la mateixa zona, i un CEIP del barri de Torrerromeu, situat a l'altre marge del riu Ripoll. L'alumnat de l'IES procedeix bàsicament d'aquests centres.
Tipologia de les famílies	Hi ha diversitat de famílies tot i predominar les de classe mitja.
Pla d'acció tutorial	L'institut té un Pla d'Acció Tutorial documentat des de fa dos cursos, tot i que des de la implantació de la reforma s'ha donat molta importància al treball de tutoria. De moment la tutoria grupal és l'única que tenim.
Entrevistes amb l'alumnat	En el Pla d'Acció Tutorial es contemplen dues entrevistes anuals amb alumnes, com a mínim, s'augmenta o no si el tutor considera que algun alumne necessita un seguiment més intensiu
Entrevistes amb les famílies	En el Pla d'Acció Tutorial es contempla una entrevista amb pares a l'any.
Generació de la informació per a les entrevistes	Es genera la informació en les reunions setmanals d'equips docents.
Coordinació	Els equips docents es reuneixen dues hores setmanals a l'ESO i una a Batxillerat i Cicles. Hi ha un coordinador d'equip que és elegit pel propi equip. Els coordinadors dels equips d'ESO és reuneixen amb el coordinador d'ESO durant el curs.
Orientació	L'orientació es treballa bàsicament a quart, es fa a l'hora de

personal, acadèmica i professional	tutoria i en el crèdit de síntesi. Prèviament es fan sessions de coneixement personal i professional. Si cal es reforcen amb entrevistes individuals.
Conclusions	Es un centre molt gran i amb molts alumnes, tot i així el funcionament que s'ha aconseguit en el treball tutorial és important en els darrers cursos.

CENTRE: IES SEP LACETÀNIA

Població : Manresa

Dia de l'entrevista: Jornada de formació al CRP de Pineda. Exposició del Pla d'Acció Tutorial. Març 2003

Persona entrevistada:

Seguiment de l'exposició feta per T. Massegú . Cap del Departament d'orientació

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	L'IES Lacetània és un centre gran, d'uns 1000 alumnes. S'imparteixen estudis d'ESO, BATXILLERAT, i CF de grau mitjà i superior. Això fa que sigui un centre de gran complexitat organitzativa. Té assignades escoles de primària com la resta d'instituts que hi ha a la ciutat de Manresa. Originàriament era un centre de Formació Professional i des de fa molts anys que existeix i imparteix classe. Té prop de 80 professors.
Entorn social	És molt divers, ja que a banda de les escoles que té assignades hi ha un repartiment força equitatiu amb la resta d'instituts. Per tant hi ha la diversitat que presenta qualsevol ciutat mitjana.
Tipologia de les famílies	Igual que en l'apartat anterior hi ha diversitat de famílies i de models de referència. En general predomina la família de classe mitjana.
Pla d'acció tutorial	Des de fa molts anys el centre disposa d'un Pla d'Acció Tutorial que es desenvolupa i coordina amb tot el professorat del centre. No hi ha implementada la tutoria personal.
Entrevistes amb l'alumnat	Sempre que el tutor de grup ho consideri oportú i necessari, no hi ha un acord de centre i no tots els alumnes reben les mateixes.
Entrevistes amb les famílies	Apart de les reunions generals de pares, quan el tutor ho creu oportú. No hi ha fixat cap nombre determinat tot i que hi ha famílies que en reben moltes.
Generació de la informació per a les entrevistes	A les reunions de bloc i dels equips docents és on es genera la informació que es traspassa als alumnes
Coordinació	Hi ha establert mecanismes de coordinació amb tots els nivells educatius.
Equips docents	Es reuneixen periòdicament i no són equips fixos.

Orientació personal, acadèmica i professional	Sobretot a 4rt d'ESO, a través de la tutoria de grup i dels crèdits d'orientació reben molta informació

CENTRE: IES QUERCUS

Població : Sant Joan de Vilatorrada

Dia de l'entrevista: 11 de juny 2003

Persona entrevistada: Més que una entrevista ha estat un treball conjunt entre el Coordinador Pedagògic, Josep Porredon i jo mateixa.

Descripció i característiques de l'IES i de la població.	Sant Joan de Vilatorrada és una població d'uns 8000 habitants situada a 4 Km de Manresa. L'any 1979 es crea la Secció de Formació Professional que anys després esdevindria l'institut Quercus. Actualment a Sant Joan no hi ha cap centre escolar de titularitat privada . El Quercus és l'únic Institut de Secundària.
Entorn social	La població de Sant Joan és majoritàriament d'origen andalús. Els anys 60 varen ser de forta immigració al municipi. Actualment hi ha poca immigració tot i que en el darrer curs s'ha notat un cert increment d'alumnes estrangers. Des de les institucions del poble s'ha treballat molt per a la integració de la població i també des de les escoles bressol, primària i secundària.
Tipologia de les famílies	Les famílies són predominantment obreres i de classe mitjana. No hi ha massa conflictivitat a nivell de famílies.
Pla d'acció tutorial	Des de finals dels anys 80 el centre té un Pla d'Acció Tutorial que ha estat revisat moltes vegades. En el curs 1997-98 vàrem implementar la tutoria individual. Està marcadament diferenciada la tutoria de grup i la tutoria individual. Tot el professorat del centre és tutor d'alguns alumnes. Mitjana de 8-9.
Entrevistes amb l'alumnat	Al llarg del curs hi ha tres entrevistes prescriptives amb alumnes. La temporització sol ser en el moment de les pre-avaluacions i les avaluacions. També sempre que l'equip docent i el tutor ho requereixin.
Entrevistes amb les famílies	A banda de les generals, inici de curs i a meitat de curs en alguns nivells, es solen fer tres entrevistes amb les famílies
Generació de la informació per a les entrevistes	Sempre es en les reunions setmanals dels equips docents que es plantegen les orientacions i les informacions que cal fer arribar a l'alumne. Es disposa de material per fer el seguiment.
Coordinació	Es una peça clau en el funcionament de l'institut. Cada nivell té

	un coordinador, que a la vegada coordina els tutors i tutores de grup i els professors/ores de l'equip docent. Tot el professorat de l'equip docent esdevé tutor/a individual .
Equips docents	Els equips docents són fixos (sempre hi ha les mateixes persones) i es reuneixen cada setmana. El contingut de les reunions dels equips docents sempre és el seguiment dels alumnes. Els tutors i tutores individuals són els que reben i aporten informació dels "seus" alumnes. El professorat que forma l'equip docent es el que majoritàriament hi fa classe.
Orientació personal, acadèmica i professional	Al llarg del cicle es fa l'orientació bàsicament a través de la tutoria individual. A 4rt d'ESO s'afegeix les aportacions d'orientació professional i acadèmic a la tutoria de grup.
Conclusions	Els resultats de l'avaluació que cada curs es fa del projecte tutorial individual mostren satisfacció per part d'alumnes , famílies i professors. Actualment costaria canviar el model de tutorització del centre.

3.3 Les avaluacions del centre respecte de la tutoria individual. Dos casos

Pel seu interès trasllado les valoracions i avaluacions fetes per dos centres respecte de les tutories individuals.

VALORACIÓ DE LES TUTORIES INDIVIDUALS DE L'IES QUERCUS

RESULTATS GENERALS DE L'ENQUESTA ALS EQUIPS DOCENTS

Passades als equips docents el març de 2003

TOTAL D'ENQUESTES CONTESTADES: **41**

1-gens, en desacord 2-poc 3-bastant 4-molt, d'acord

NÚM.	INDICADOR	1	2	3	4	MITJANA
	REUNIONS D'EQUIP DOCENT					
1.1	La periodicitat de reunions t'ha semblat adequada?	2	4	29	10	3,0
1.2	El temps de reunions, 1 hora setmanal, et sembla suficient?	1	1	22	20	3,4
1.3	L'horari de les reunions: de les 13:30h a les 14:30h, què en penses?	0	7	22	14	3,2
1.4	Les reunions de l'equip docent han estat profitoses	0	4	26	15	3,2
1.5	Els temes tractats han estat adequats.	0	3	27	15	3,3
1.6	Has trobat a faltar temes en aquestes reunions? Quins? (utilitza l'espai per a observacions)	2	9	18	10	2,9
1.7	El grau de satisfacció de pertànyer a aquest equip docent ha estat...	0	1	11	30	3,7
1.8	El funcionament de l'equip docent ha estat...	0	1	23	18	3,4
1.9	Les reunions d'equip docent s'han conduït correctament.	0	0	14	28	3,7
2.3	Com valores l'actual tractament de la disciplina al centre?	0	11	20	11	3,0
	TUTORIES INDIVIDUALS					
3.1	**Quina opinió et mereixen les tutories individuals?**	0	0	9	25	3,7
3.2	**Consideres que són necessàries?**	0	1	7	28	3,8
3.3	**Com valores la tasca desenvolupada fins ara en aquest tema?**	0	0	18	15	3,5
3.4	**Les tutories realitzades han estat profitoses?**	1	3	17	13	3,2
3.5	**Quin grau de satisfacció personal et suposa el treball de tutor individual?**	0	3	17	12	3,3
3.6	**Com valores el dossier de tutoria individual d'enguany?**	0	0	12	20	3,6
3.7	**Et sembla suficient garantir un mínim per curs de tres entrevistes amb l'alumne i una amb la família?**	2	3	6	22	3,5

VALORACIÓ TUTORIES INDIVIDUALS DE L'IES SERRA MARINA DE PREMIÀ DE MAR

PROFESSORS

	Valoració negativa	**Valoració positiva**
Quina opinió et mereixen?	17,1	82,9
Consideres que són necessàries aquestes tutories?	22,9	77,1
Com valores la tasca desenvolupada fins ara en aquest tema?	26,5	73,5
Les tutories realitzades han estat profitoses?	15,2	84,8
Quin grau de satisfacció personal et suposa el treball de tutor individual?	27,3	72,7
Valora l'organització, carpetes, recursos...	34,4	65,6
Valora l'ús que es fa de les carpetes, recursos...	43,8	56,3
Et sembla suficient garantir un mínim per curs de tres entrevistes amb l'alumne i una amb la família?	11,8	88,2

Cal aclarir que alguns professors van manifestar en un claustre que no havien respost l'enquesta perquè no havien volgut. Eren els que estaven més en contra de tot, però no passen de 2 o 3.

Alumnes

1. Tenir tutor de grup i tutor individual t'ha representat algun problema?

3ESO

Sí: 1 (1,7%)
No: 59 (98,3%)

1BAT

Sí: 2 (2,9%)
No: 68 (97,1%)

2. Si has necessitat algú en un moment determinat, t'ha servit el fet de tenir un tutor o tutora individual?

3ESO

Gens: 22 (37,9%)
Poc: 9 (15,5%)
Una mica: 14 (24,1%)
Bastant: 10 (17,24%)
Molt: 3 (5,2%)

1BAT

Gens. 13 (18,3%)
Poc: 17 (24,3%)
Una mica: 22 (31,4%)
Bastant: 15 (21,4%)
Molt: 3 (4,3%)

Observació: Hem valorat que vam plantejar malament la pregunta. Molts dels que han posat que no els havia servit de fet volien dir que no havien tingut cap problema.

3. Fes un breu escrit valorant el fet de tenir només tutor de grup o tenir tutor de grup i tutor individual.

3ESO

El comentari més repetit és que el lliurament de notes és molt ràpid amb tutor individual. Alguns ho consideren negatiu perquè estan més controlats (!!).

1BAT

En general valoren positivament el tutor individual. Diuen que permet una millor orientació. Alguns critiquen el seu tutor personal, perquè no ha exercit com a tal (hem tingut alguna "objectora" de fet a més del professor que s'hi va negar, i alguns alumnes diuen clarament en l'enquesta que la que no ha funcionat ha estat "la seva" tutora).

3.4 L'opinió i avaluació de l'alumnat. Dos casos

Entrevista i avaluació de la tutoria per part de dos alumnes de 4rt d'ESO de centres diferents de la comarca del Bages: IES LACETÀNIA I IES QUERCUS.

Els dos alumnes, que és diuen Ramon i Arnau, tenen en comú haver fet i aprovat l'ESO en el curs escolar 2002-03. En Ramon té 15 anys i l'Arnau 16 anys.

Pregunta	Ramon	Arnau
Nombre d'entrevistes o trobades individuals que al llarg del curs has fet amb el teu tutor.	Al llarg de l'any he fet tres entrevistes amb la tutora personal. Va bé ets sents més escoltat sense que ningú es foti de tú. Sempre ha estat la tutora que ha demanat de trobar- nos però jo se que podia parlar amb ella sempre que volgués. Tinc dos tutors, el de grup i la tutora personal.	Amb la meva tutora no he parlat sol mai, no he fet entrevistes per que no em feia falta, hi ha companys que alguna vegada han parlat amb ella. La tutora de grup es la tutora de tots. Jo no trobo a faltar especialment el fet de parlar amb ningú, si cal la tutora de grup ja fa aquesta funció.
Quina valoració feu de la tutoria de grup i de la personal. Posa nota entre 0 i 10.	Jo la tutoria de grup, que es de molta informació i molta fitxa de treball li posaria un 6. L'individual m'agrada per que parlo, no faig fitxes i va bé, li poso un 8.	Es treballa molt a la classe de tutoria, a vegades els temes són avorrits per que els hem fet vint vegades, també hi ha molta feina burocràtica, passar faltes... i això porta feina a la tutora , a classe som 32 alumnes i només una tutora . Jo poso un 5 a la tutoria.
Creus que estàs ben informat? Has rebut bona orientació de cara al curs vinent tenint en compte que acabes l'ESO?	A mi em sembla que tenim tota la informació que ens fa falta. Els meus pares també estan molt informats de tot el que faig i deixo de fer. Jo l'any vinent faré Batxillerat i m'han dit que és molt difícil però ho vull fer. Ens han parlat molt de les sortides, CF, Batx., ...	Estic molt informat de tot, a la classe de tutoria sempre ens posen al dia. L'any vinent faré Batxillerat i em sembla que tot canviarà una bona mica, però ja se el que vol dir fer-ho, ens ho han explicat molts cops.

3.5 Algunes conclusions del treball de camp.

ALGUNES CONCLUSIONS DEL TREBALL DE CAMP:

1. Hi ha una preocupació en tots els centres pel tema tutorial i si dona un pes i una importància considerable.
2. Es comú a tots els centres el funcionament per equips docents tot i que la organització i composició dels mateixos varia molt d'un centre a un altre.
3. Es positiu el que la LOGSE i el treball dels professionals de l'educació han aconseguit en el tema tutorial. L'hora de tutoria setmanal ha estat i es un element que afavoreix el coneixement i seguiment de l'alumnat.
4. En els centres on només hi ha establert les tutories de grup, el treball per el tutor es excessiu, quan hi ha com en la majoria de centres un Pla d'Acció Tutorial a desenvolupar, apart de les entrevistes i el seguiment personal de tot el grup classe.
5. En els centres on es du a terme l'organització tutorial des de les dues vessants, grupal i individual - personal, les millores són considerables en els següents aspectes: més seguiment familiar i més periòdic, més seguiment amb TOT l'alumnat, més informació i coneixement per part de la persona que tutoritza, més satisfacció personal per l'alumne i el tutor. Millora de la disciplina escolar ja que es pot intervenir d'una manera més immediata.
6. Encara hi ha força manca de formació de professorat en el camp de la tutorització i de coneixement de l'etapa adolescent.
7. Hi ha poc coneixement del què fan els centres. Caldria crear un marc més ampli de divulgació d'experiències i d'avaluació de les mateixes, això afavoriria no "caure" en errors que d'altres centres ja han arreglat.
8. En general les informacions per donar a les famílies i alumnes tenen el marc de referència en les reunions de professorat. No hi ha però el mateix seguiment i la periodicitat de les reunions també es diversa.
9. En molts centres hi ha una organització que permetria fer la tutoria individual amb molts pocs canvis organitzatius.
10. Per molts professors i professores ser tutor individual és una satisfacció, (veure quadre de resultats d'avaluació individual) i a la vegada reforça emocions i relacions més humanes en el centre ja que el vincle que s'estableix amb els

alumnes i la seva família es basa més amb el caire humà que no amb l'estrictament acadèmic..

11. Es molt important la quantitat de materials d'acció tutorial que hi ha en els centres, crec que el volum de fitxes, fitxers, dossiers de tutoria, dossiers d'activitats...tot i que ajuda pot portar a dispersar i a no aprofundir en les temàtiques orientadores, no cal fer-ho tot des de la tutoria .Crec que mai havia existit tan material i tanta bibliografia sobre el tema.

4. LA IMPLEMENTACIÓ DE LA TUTORIA INDIVIDUAL. IMPLICACIONS A DIFERENTS NIVELLS : ORGANITZACIÓ DE CENTRE I RELACIÓ AMB L'ALUMNAT I LES SEVES FAMÍLIES.

4.1 Quin seria el marc per desenvolupar un pla de implementació de tutories individuals en els centres de secundària.

Un Pla de tutories individuals és un programa que articula un conjunt d'accions i processos de suport, seguiment, assessorament... per els alumnes i les seves famílies.

Es un pla institucional del centre educatiu que s'ocupa de l'organització de les tutories individuals i que hauria de contemplar tant la dimensió acadèmica, personal, i vital de l'estudiant alumne com de les seves famílies

4.2 Els elements d'un pla de tutories individuals.

Serien els següents :

1. Els objectius: Generals (amb les finalitats d'actuació)
   Específics (on i com ?)

2. La detecció de necessitats:
   Per què fa falta la tutoria individual en el centre?
   Ens pot ajudar a millorar?
   Pot establir millores de relació i comunicació amb les famílies.?
   L'orientació que es realitza amb els alumnes pot ser més real?
   Pot ajudar a alliberar de feines a la tutoria de grup?

3. Continguts i funcions de la tutoria individual:
   Mantenir periòdicament entrevistes amb alumnes i pares
   Recollir informació de cada alumne

Fer-se càrrec dels conflictes o problemes que sorgeixin al centre amb l'alumne.
Transmetre a l'alumne els acords de l'equip docent i de les sessions d'avaluació.
Transmetre als professors les opinions o queixes de l'alumne
Vetllar per el màxim rendiment dels alumnes tutoritzats.
Fer d'enllaç entre la família i el centre.

4. Les tutores i els tutors:
   Selecció: Tothom és tutor individual, inclòs el director.
   Coordinació: És la peça clau de la tutoria personal.
   Formació: Sempre que es pugui generada al centre.

5. Avaluació de la tutoria individual.

4.3 Quin model organitzatiu facilita la implementació de la tutoria individual

Hi ha uns puntals que crec bàsics per poder implementar la tutoria personal, són els següents:

1. Un model d'organització horitzontal, és a dir que permeti actuar en marcs diversos i on l'alumne sigui sempre el principal mòbil d'actuació.
2. Crear equips docents "fixos i estables" per curs i millor per cicle educatiu.
3. Creure a nivell de centre amb la tutorització tot fent pedagogia de la mateixa. Tothom es tutor d'un grup d'alumnes.
4. Crear mecanismes de coordinació fiables i rigorosos per transmetre i traspassar la informació a tots els professors.
5. Fer cultura de centre i aprendre a delegar a altres companys. No cal ser a tot arreu ni formar part de tots els equips docents.

6. Treballar des de les àrees i seminaris per tal de consensuar i homogeneïtzar criteris tant acadèmics com d'avaluació i de mètode.
7. Crear protocols de centre a fi i efecte d'assegurar la representativitat del tutor amb l'alumne i les famílies.
8. Establir i assegurar les reunions dels equips docents permanents durant tot el curs i fixar-ne la periodicitat, setmanals com a mesura prioritària.
9. Consensuar i prendre acord de claustre per tirar endavant el projecte de Tutoria Personal ja que es necessita a tothom i tothom és part del projecte.

4.4 Què hauria de ser i què no hauria de ser la tutoria individual i personalitzada.

La tutoria individual estableix un nexe, un vincle entre la família, l'alumne i la institució escolar, instituts. Per molts pares i alumnes l'institut crea un nou model de seguiment molt diferent de la primària (que tenen com etapa de referència més propera) i per alguns la nova etapa els crea desconcert i situació distant en molts aspectes. No saben amb qui parlar, hi ha molts més professors, els horaris són molt diferents... La tutoria individual i també la grupal en aquest cas ha de ser el referent més immediat i proper.

El tutor individual hauria d'actuar com el principal interlocutor visible de l'institut com a institució escolar i a la vegada cal crear mecanismes des dels centres escolars per fer viable i representativa la tutoria individual.
El que no ha de ser el tutor individual es un interlocutor que resolgui, o no, els problemes i les situacions de seguiment i orientació de l'alumnat només a tall personal.

Des del centre s'han de crear mecanismes de suport i de protocol per afavorir la relació amb les famílies, (veure material elaborat grup ICE –UAB), de relació i comunicació amb les famílies i representants legals del alumnes.

Tanmateix s'haurien d'establir mecanismes per afavorir la posada en contacte entre la família el tutor individual i l'alumne de manera que els fos fàcil i necessari trobar-se i continuar el procés de tutorització almenys durant un cicle escolar.

Per exemple, en el moment de l'acollida, en la tria de crèdits, en el lliurament de notes...

Ser tutor individual no vol dir de cap manera fer entrevistes amb l'alumne i la família i prou. Cal també seguir i conèixer des de la distància però estan a prop, el dia a dia de l'alumne, veure com reacciona a classe, saber ser amable amb ell quan veiem que té dificultats , respectar el seus silencis, seguir comportaments a l'hora de passadissos, sortides... és a dir acompanyar i fer el seguiment , des de la nostra posició de persona adulta que educa i es preocupa amb més cura dels alumnes que ha de tutoritzar. És un valor afegit tant per l'alumne com per la família i el tutor/a.

Pel que fa al perfil què ha de tenir el tutor/a individual no ha de ser especial ja que qualsevol docent que tingui interès per fer aquesta tasca pot esdevenir un bon orientador, amb tot però caldria que:

- Tingués un bon coneixement del centre i del lloc, població ciutat... on treballa.
- Coneixement dels documents del centre en especial del PAT i de l'estructura de tutoria que el centre tingui de referència, (cada centre és diferent i els projectes també ho són)
- Tenir aptituds per a la relació interpersonal i la comunicació, així com empatia amb els estudiants i les famílies.
- Conèixer el món dels adolescents a nivell de poder iniciar una tasca orientadora amb certes possibilitats d'èxit.
- Ser receptiu amb les informacions que des de les trobades i reunions dels equips docents generin coneixement i orientació del seu tutoritzat, per evitar personalismes poc afavoridors i poc representatius de la situació real de l'alumne.
- Saber coordinar-se amb l'equip docent i respectar les orientacions i suggeriments que afectin al seu alumne
- Voler fer la feina de tutor/tutora individual, creure en la tutoria personal com una forma d'ajuda i de relació personal amb uns alumnes i famílies determinats tot esdevenint la persona del centre que mostra la cara més humana, no tant la de professional experimentat en una matèria determinada i especifica.

4.5 En què, i a qui, s'afavoreix amb la implementació de la tutoria individual.

- En primer lloc s'afavoreix a l'alumne i a la seva família.
- També al tutor tutora de grup classe. Es reparteix millor la responsabilitat de seguiment dels alumnes.
- Es crea el veritable model de tutorització que es preveia amb la implantació de l'hora de tutoria: Tothom és tutor d'algú .
- Es diferencia de la tutoria de grup i alhora es beneficia donat que l'equip docent es més coneixedor dels objectius i continguts de la tutoria de grup.

4.6 Quan pot haver-hi dificultats per aplicar la tutoria individual

- Quan no hi ha acord de claustre. Cal voler ser tutor personal.
- Quan el professorat no pot garantir ser d'un sol equip docent. Si no és així no hi ha el marc de referència i de seguiment que garanteixi la informació que es dona i la que es rep.
- Quan manca la voluntat de fer i el sentit comú per tirar endavant.
- Si no hi ha un fons de documentació i registres que permetin fer amb comoditat la tasca de tutor/a: protocols, registres per entrevistes,... Crec però que en aquest apartat hi ha prou documentació en els centres, només cal de vegades ordenar i relacionar materials.

4.7 Modalitats de l'acció tutorial individual.

En els quatre centres, entre els que he fet el seguiment, on es du a terme la tutoria personal és comú a tots el model organitzatiu horitzontal i la creació dels equips docents com a base de funcionament.

En tots, les funcions dels tutors personal són les mateixes: Seguiment personal dels alumnes i de les seves famílies.

En tots es diferencia la tasca i el contingut de la tutoria grupal i de la personal.

En tots la implicació és de tot el claustre i també en tots, els equips directius són tutors i principals dinamitzadors del projecte

En alguns casos es plantegen noves formes que podrien ampliar la tutorització personal, és el cas d'alumnes grans que fan de tutors als més joves sense que això comportés la desaparició del tutor/a personal.

5. CONCLUSIONS FINALS I PROPOSTES.

1. **El tema de l'Acció Tutorial preocupa a tots els centres i s'hi treballa des de diferents àmbits, continguts i models.**
2. **La societat actual és una societat de canvi constant i molt ràpid. Això genera incerteses de tota mena de les quals no en són aliens els nostres joves. Cal ajudar a que els nostres adolescents pensin i actuïn responsablement, i això comporta ser-hi, acompanyar-los i escoltar-los, cada un d'ells és una vida diferent i requereix la nostra atenció més acurada i cal que aquesta atenció sigui el màxim d'individualitzada.**
3. **La tutorització individual contribueix a fer que la participació emocional de les famílies i els alumnes en la vida dels centres educatius esdevingui una eina que ensenyi i faciliti la convivència.**
4. **Es tracta d'una modalitat de tutorització que no necessita seleccionar tutors, tothom ho és, i no te cap cost addicional, només la vessant humana més basada en les emocions i les ganes d'educar i ajudar .**
5. **En els centres que la tutoria personal està implementada el conjunt de professorat se sent més implicat en les tasques i activitats de tutoria en general i de seguiment de totes les activitats d'aprenentatge.**
6. **L'avaluació que fan els centres de les tutories individuals es prou satisfactòria per encoratjar i difondre el model tutorial.**
7. **El treball d'equip esdevé com la peça clau per du a terme el projecte d'implementar les tutories individuals. Sense el treball conjunt dels equips docents, el marc de referència per poder fer la tutorització deixaria d'existir.**
8. **L'organització de centre ha de permetre el funcionament de la tutorització a nivell de : facilitar espais, vetllar per la documentació , establir**

protocols , crear cultura de centre , establir la formació permanent del professorat , elaborar i avaluar periòdicament materials.

9. **Caldria facilitar, des del Departament d'Ensenyament , la divulgació d'experiències d'acció tutorial individual que ja han estat avaluades i dutes a terme durant un període de temps considerable.**
10. **Es un model que requereix fer un plantejament a nivell del conjunt de professorat del centre, cal que prèviament es plantegi la necessitat i els recursos organitzatius i de tota mena que caldrà considerar. La majoria del claustre ha de ser-ne partícip ja que tothom en serà protagonista.**
11. **De moment, la tutoria personalitzada es, per a l'alumne, la família i el centre escolar, un valor afegit.**
12. **En els llocs en que s'ha implementat, la tutoria de grup es diferencia del tot amb la tutoria individual, les funcions que fan cada una es complementen.**
13. **Molts autors estan d'acord amb la necessitat d'individualitzar el seguiment del alumnes des de la vessant més centrada en les emocions.**
14. **Les noves tecnologies obren un camp que caldrà contemplar en l'aplicació de la tutorització personal, donat que poden facilitar la comunicació amb les famílies i els alumnes. Caldrà però ser prudent i no caure en la substitució i eliminació del contacte humà.**
15. **En la formació de molts docents hi ha llacunes importants en el tema de la tutorització. Caldria fomentar i fins i tot contemplar com a inherent a la tasca professional el saber ser tutor/a.**

6. MATERIAL PER A TREBALLAR LA RELACIÓ AMB LES FAMÍLIES.

L'acció tutorial individual ajuda i facilita la relació amb les famílies dels alumnes

La tutora i/o tutor individual es l'enllaç del centre amb les famílies, a la vegada que es el que coneix i segueix el procés educatiu i d'aprenentatge de cada noi i noia a nivell individual fet que comporta més rigor en les comunicacions i informacions que les famílies reben ..

A partir del coneixement real de l'alumne i no d'un coneixement estrictament i exclusivament acadèmic és pot ajudar a cercar objectius compartits amb els familiars i a prendre acords, tant pel que fa al procés d'aprenentatge de les diferents matèries, deures i altres com en l'aprenentatge i consolidació de valors i hàbits.

El professorat no és només una persona que treballa individualment amb els alumnes d'un grup classe sinó que també comparteix amb els companys de feina criteris formatius i educatius.

En aquest sentit el tutor tutora individual esdevé el nexe de comunicació amb la família però amb el coneixement i el rigor necessari per poder transmetre el que l'equip docent valora de la tasca educativa del seu fill i així esdevé una informació mes integral i representativa del seu procés educatiu.

Amb la relació dels instituts amb les famílies cal retrobar la comunicació, la confiança, a vegades el respecte perdut. La responsabilitat dels fills, les orientacions, la posada en comú d'objectius, (no poden seguir sent dos móns diferents i divergents, el familiar i l' escolar), que vagin per camins diferents o fins i tot paral· lels. El marc de la tutoria individual pot permetre més fàcilment aquesta comunicació.

El material que s'exposa a continuació va en aquesta línia i ha estat coordinat per l'autora d'aquest treball en el marc de l'Equip ICE UAB de formadors de Tutoria.

PRIMERA SESSIÓ

Durada de l'assessorament : 15 hores

Desenvolupament de les sessions : 1 ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Objectius de la sessió :

1. Presentació del curs, del formador/ora, dels assistents.

2. Treball i procés que ha dut a terme l'equip d'acció tutorial ICE - UAB :

12 anys de formació com a grup, desenvolupant bàsicament els temes següents: 1. PAT com a document i treball en els centres. 2 Tutorització i models grupals i individuals com a formes de tutoritzar alumnes i famílies. 3. La relació escola-famílies.

3. Explicar d'on sorgeix bàsicament la necessitat d'establir una bona relació família- institut.

4. Situar el tema a les necessitats específiques dels centres que assisteixen a l'assessorament.

Blocs d'activitats

Establim les activitats de la primera sessió amb dos blocs:

1. A partir de la lectura , QUÈ DEMANA LA SOCIETAT A L'ESCOLA? Donar fotocòpies a nivell individual i establir un breu comentari i/o petit debat durant uns 30 minuts.
2. Fer grups d'unes quatre persones i elaborar cada grup,(fent servir el document lliurat com a referent,) un nou document base, consensuat i que serveixi de reflexió i de guia per altres sessions.
   Posar en comú el treball de cada grup i anotar les coincidències

Materials

SIGNES EVOLUTIUS DE LA FAMILIA de Javier Elzo.

Conclusions de la sessió

Recull de conclusions de la primera sessió

Materials PRIMERA SESSIÓ

QUÈ DEMANA LA SOCIETAT A L'ESCOLA?

"Una societat que no pot garantir en el sí de la família la transmissió dels coneixements culturals necessaris als seus fills, delega aquesta funció als especialistes de la docència."

"La societat vol imputar al sistema educatiu, com a últim responsable, tots els problemes i conflictes morals que ella genera"

Demandes de la societat a l'escola:

- Instrucció i formació acadèmica
- Inserció social i professional
- Afavorir la integració social i cultural de les minories
- Educar:
    - per a la pau
    - per a la solidaritat
    - per al consum responsable
    - Sexualitat
    - Prevenció de drogodependències
    - Valors cívics
    - Ciutadania responsable
    - Igualtat de gèneres
    - Contra la intolerància
    - Contra el racisme
    - Hàbits d'estudi
    - Ecologia
    - Respecte pel patrimoni i el medi ambient
    - Convivència
    - Pedagogia de la mort
    - Noves tecnologies
    - Diàleg
    - Habilitats, procediments....
- "Motivar" als alumnes
- Normes de convivència
- Control de la disciplina
- Aprenentatge emocional
- Resolució de conflictes
- Adaptabilitat permanent
- Capacitat d'innovació i autonomia
- Autodisciplina
- Autoestima
- Control de l'absentisme escolar
- Presa de decisions
- Cultura i/o Valors religiosos
- Formació de persones lliures, capaces d'assumir responsabilitats, amb valors i conductes coherents
- Guarderia / Pàrquing infantil i juvenil:
    - Permet treballar a pares i mares
    - Allunya els joves del carrer
    - Rebaixa l'atur
- ...

Traspàs de competències entre família i escola ?

Perfil que es demana al professorat:

"Al professorat se li atribueixen virtuts i obligacions molt per damunt del nivell d'altres professionals"
"Seria millor parlar d'interès i competència del professorat que de 'vocació'"

- Competència pedagògica
- Tècnica
- Coneixements
- Domini i preparació de la pròpia matèria
- Capacitat investigadora
- Recerca i actualització
- Vehicle i símbol de valors
- Intuï ció
- Sentit comú
- Experiència
- Dedicació
- Abnegació
- Responsabilitat
- Il· lusió
- "Vocació" / Professionalitat / Ofici
- Innovació
- Entendre a la gent jove
- Aportar solucions a problemes no estrictament docents
- Control de l'absentisme escolar
- Prevenció i solució al "fracàs escolar"
- Qualitat humana
- Estima als alumnes
- Motivació
- Capacitat de negociació i mediació
- Capacitat de donar consells
- Tenir "autoritat"
- ...

Hi ha altres agents de socialització, a part de l'escola i potser més decisius:

- la família
- el grup d'amics
- els mitjans de comunicació
- les noves tecnologies de la informació i comunicació

QUÈ ES DEMANA A LA FAMÍLIA?

Els adolescents reconeixen als pares com a referents principals per a la seva socialització (Javier Elzo; Montserrat Castellana)

Tipus de famílies heterogènies:
- classe social
- nivell cultural
- problemàtica familiar interna

Conductes diverses i canviants.

Diferències entre:
→ Centre públic: gratuïtat – delegació i inhibició majors.
→ Centre privat o concertat: exigir "rendiment" a la "inversió" que es realitza

Dues vessants en la relació escola – família:
- A nivell de participació general a la vida del centre
- A títol individual com a pares/mares d'un determinat alumne/a (Tutories)

S'ha d'entendre:
- que és diferent la percepció d'un alumne/a dins d'un grup que la d'un fill/a individual en l'àmbit familiar
- que l'aprenentatge i l'educació en el seu sentit més ampli no són móns divergents.

Per tant, aquests ítems són recíprocs entre família i escola:
- Corresponsabilitat
- Participació
- Col·laboració
- Suport
- Diàleg
- Confiança
- Interacció, sense considerar-ho intromissió per cap de les dues parts
- Convergència
- Intercanvi d'informació de forma fluïda i fàcil
- Oferta d'ajuda incondicional i estable
- Consells per a pares:
    - Actitud propera i positiva respecte als fills/es
    - Coneixement de la condició de l'adolescent en general i de l'entorn del fill/a en particular.
    - "Substituir la tutela per l'educació progressiva en l'autonomia i la responsabilitat; deixar que s'equivoquin i a la vegada ajudar-los a treure profit de les seves experiències" (Jaume Funes)
    - "La seva tasca educativa no és inútil. De moment no es nota massa, però més endavant podran comprovar que ha servit." (Jaume Funes)
    - Exercir una certa autoritat sobre els adolescents
    - No mantenir actituds massa permissives, liberals o superprotectores
    - No envair l'espai dels seus fills, sinó facilitar la seva autonomia, deixar-los créixer, sense renunciar al seu paper d'agents socialitzadors per excel·lència
    - No neutralitat
    - No angoixa
    - ...

BIBLIOGRAFIA

Maribel Garcia, Família i esocla: Una relació a examen, 2002

Montserrat Castellana, Los padres como acompañantes, Cuadernos de Pedagogia, núm. 320, gener 2003

Jaume Funes, Claves para leer la adolescencia, Cuadernos de Pedagogia, núm. 320, gener 2003

Joan Brescó, Els pares a l'escola, Butlletí del Col· legi Oficial de Doctors i Llicenciats de Catalunya, núm.83, març 1993.

Francesc Danés, Pares-professors, la lluita de classes?, Butlletí del Col· legi Oficial de Doctors i Llicenciats de Catalunya, núm.83, març 1993.

FAPAES, Una llegenda negra: pares/mares – professors, Butlletí del Col· legi Oficial de Doctors i Llicenciats de Catalunya, núm.83, març 1993.

SEGONA SESSIÓ

Desenvolupament de les sessions : ☐ 2 ☐ ☐ ☐ ☐

Objectius de la sessió :

1 A partir de les conclusions de la sessió anterior, primera, fer el recull d'expectatives individuals i de grup.

2. Coneixement real i diagnòstic de la situació que tenen els centres assistents pel que fa a la relació amb les famílies dels seus alumnes.

3. Conèixer i comentar les línies d'actuació dels centres en relació a la comunicació que estableixen amb les famílies.

4. Conèixer les línies d'actuació que té el centre en relació al suport, coordinació i resolució de casos que afronten els tutors i tutores en la seva relació amb les famílies a la vegada que són els nexes reals entre ells i la institució que representen.

Blocs d'activitats

Establir dos blocs d'activitats:

1. Treballar , a nivell personal, la lectura del document, "LÍNIES D'ACTUACIÓ DELS CENTRES I POSSIBLES ACTUACIONS A FER..."
2. Treball amb grups de quatre, a ser possible les mateixes persones de l'activitat anterior, i fer un joc de rol on cada membre del grup representi un d'aquests agents:

TUTORA/OR.
INSTITUT.
FAMÍLIA.
ALUMNE.

3. EL joc es pot basar en el document o bé en fets i situacions viscudes.
4. Redactar un informe breu del desenvolupament del joc i fer que sigui consensuat per els quatre membres que hi ha participat.

Materials

RESUM DE L'ENQUESTA DE L'INCE.: Document

Conclusions de la sessió

Recull de conclusions de la sessió d'avui:

MATERIALS SEGONA SESSIÓ

LÍNIES D'ACTUACIÓ DELS CENTRES.-

- Per fer eficaç i eficient la nostra tasca docent i formativa és imprescindible la implicació de la família i el contacte permanent d'aquesta amb el centre.
- El centre docent ha de tenir mecanismes per vincular de les diverses formes possibles als pares/mares amb la tasca formativa.
- El centre docent ha de poder oferir als pares informacions que les puguin entendre i recursos i estratègies per abordar de forma coordinada el problemes que es puguin presentar.
- Les intervencions per "fidelitzar" als pares/mares han de desenvolupar-se de forma potent al primer nivell d'ESO.
- En aquest procés re relació família-centre aquest ha de participar de forma global i fixar diversos nivells d'intervenció en funció de les profunditat de les problemàtiques.
- Els tutor/es han de tenir un suport de protocols, procediments i/o derivacions per els casos no normals.

POSSIBLES ACTUACIONS ENVERS A:

a) EL PARES/MARES.- Preferentment molt potent a PRIMER D'ESO i al llarg de l'escolarització.
    - Evitar la "inflació d'informació" de les reunions inicials.
    - Donar uns protocols ESCRITS de:
        - Que és allò que el centre els demana "les exigències" com pares/mares. (Hàbits, actituds, exigències, control de treball, activitat extraescolar,...)
        - Com contactar amb el tutor/a: entrevista, telèfon, introduir possibilitat de @,...
        - En quines condicions i com podem col· laborar amb nosaltres (estudi, agenda, puntualitat, control de treball,...)
        - Grups de problemes (lleus, importants, greus) que ells ens poden presentar i el procediment per posar-se en contacte amb el centre.
    - Possibilitat de reunió/xerrada al llarg dels cursos amb temes específics: estratègies per resoldre els problemes amb els adolescents, sexualitat, drogues, orientació a quart....)

b) ELS TUTORS.-
    - Definició com a criteris de centres dels límits possibles de les nostres actuacions: "fins a on arriba "los límites del deber".
    - Llista de sistemes de contactes "urgents" amb les famílies: telèfon, @
    - Llista de recursos o serveis externs de possible suport a la família.

    - Protocols d'actuació en cas de conflictes plantejats per les situacions familiars (lleus, importants, greus,....) i les persones del centre implicats o a on es poden derivar.
    - Mecanismes d'actuació envers de casos famílies problemàtiques (no assisteixen a les reunions, o a les sessions de tutoria) o molts problemàtiques (intervencions conjuntes: tutor/a-coordinador/o cap estudis, psicopedagog/a...).

c) DE CENTRE.-

- Procediments per controlar i garantir: l'assistència dels pares/mares a les reunions, contactes tutorials, etc...
- Procediments a seguir (tutor-cap estudi- direcció) amb els casos de reticència dels pares/mares per assistir a les convocatòries.
- Procediments d'actuació per casos de desatenció familiar greu o molt greu.

TERCERA SESSIÓ

Desenvolupament de les sessions : ☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐

Objectius de la sessió :

1. Analitzar el context social , els canvis socials i econòmics que viu la nostra societat.
2. Analitzar els canvis en els models de família, els principals factors d'aquests canvis.
3. Destacar les tipologies de famílies existents en el marc de la situació actual reflexada en els centres educatius
4. Establir les principals característiques que aporten els nous models familiars.

Blocs d'activitats

Dos blocs d'activitats:

1. Lliurar els documents, TRETS BÀSICS DE LA FAMÍLIA DEL SEGLE XXI. Document de M. GARCIA on trobem el resum de les aportacions extretes del seu treball. Fer lectura breu a nivell individual. APUNTS REFLEXIONS ENVERS LA RELACIÓ FAMÍLIA-ESCOLA
2. Per grups i elaborar un possible model familiar on els assistents es manifestessin d'acord com a model familiar predominant actualment.
3. Establir els models familiars que més poden afavorir la relació amb els centres educatius.

Materials

QUADRE SÍNTESI DE TIPOLOGIES DE FAMÍLIES SEGONS DIVERSOS AUTORS. HIJOS I PADRES: COMUNICACIÓN Y CONFLICTOS. (Eugenio Megías Valenzuela) i altres autors.

Conclusions de la sessió

Recull de conclusions de la sessió de avui:

MATERIALS TERCERA SESSIÓ

APUNTS/REFLEXIONS RESPECTE DE LA RELACIÓ FAMÍLIA ESCOLA.-

Tots els autors estan d'acord en aquests punts:

- la família i l'escola són els nuclis fonamentals de socialització. Entenent-se aquí socialitzador com el procés de transmissió de valors, de comportaments, de normes, d'actituds, d'hàbits,...
- que hi ha altres nuclis no estructurats de socialització - dins de l'àmbit de la "informalitat" (amics, mitjans de comunicació, ...)- que comencen a actuar de forma potent.
- que els adolescents consideren a la família com a nucli fonamental de la seva socialització.
- que s'han produït i s'estan produint canvis importants en l'estructura profunda de les famílies i en les funcions i en el funcionament d'aquesta respecte a :
    - la dimensió, la quasi desaparició de la família extensa i la substitució de la família nuclear.
    - en la grandària, l'augment del percentatge de les famílies de fill o filla única.
    - el retard en l'edat de ser pares/mares.
    - en els rols de gènere
    - per la incorporació plena de la dona al mon laboral. Dona era el nucli més potent de socialització dins de la família tradicional.
        - S'ha produït una nova redistribució d'aquestes funcions de la dona dins del si de la família ?
        - s'està produint un buit ?
        - sap la família com abordar aquesta nova situació en relació als fills ?
    - per l'increment de noves tipologies de família: monoparentals, reconstituïdes, ... i que en relació als rols tradicionals s'han produït canvis significació en les responsabilitats dels seus components.
- estem en un moment de crisi del model socio-econòmic per (globalització, mercantilització, els valors mercantilistes, la crisi de l'estat de benestar,...) que afecta tots els nivells de l'estructura social i en conseqüència està afectant, per activa i per passiva, el concepte de socialització i el paper dels seus agents (família i escola).

En aquests apunts reflexió, també hem d'incorporar els aspectes que els autors esmenten en relació a la situació dels sistemes educatius i dels centres escolars:

- socialment hi ha una percepció dels sistemes per no donar compliment a les expectatives i necessitats del conjunt de les societats i en especial de les famílies. (Aquesta percepció és comú a tots els països).
- cada dia que passa augmenten als centres d'ensenyament les problemàtiques en relació a l'alumnat: desmotivació, l'absència de la cultura de l'esforç, la desimplicació, la violència latent, la violència manifesta, la devaluació de la consideració del docent per part de l'alumnat i de les seves famílies. Aquestes problemàtiques abans no es presentaven (perquè les famílies les inhibien) o eren resoltes amb la cooperació de les famílies.
- d'una forma inconscient els adolescents cada dia valoren menys la funció formadora de l'escola, donen prioritat a d'altres agents socialitzadors "informals" per ser més atractius i atraients.
- Cada dia, la societat i la família incorporen noves i complexes funcions als centres educatius. Funcions que per altra banda abans els agents que les

desenvolupaven eren : la família, l'entorn immediat, la comunitat veï nal, la societat.

Com a conseqüència de tot l'anterior en els nois/es, i en especial els adolescents, cristal· litzen totes les incoherències, els buits, les renúncies, les contradiccions, les impotències... dels agents socialitzadors.
Tot això es transforma en conflicte de l'adolescent i el seu entorn. Aquest no té referents, o si els té no hi ha ningú que els faci aplicar. Són conscients de les seves responsabilitat, però no modifiquen les seves actituds negatives, viuen en el present i per el present. La major o menor pressió dels tradicionals agents socialitzadors constitueix diverses tipologies de joves en relació als sistemes de valors i als seus comportaments (segons J. Elzo):

- agressius: menys d'un 2%
- incívics: aproximadament un 6,1%
- presentistes: prop d'un 30%
- integrats normatius: més del 60%

Es a dir prop d'un 40% d'adolescents "són potencialment problemàtics" per a les famílies i per als centres educatius.

D'aquesta situació de conflicte la societat (formada per famílies) tendeix a culpabilitzar

- en primer lloc, als pròpies adolescents, als quals quasi es criminalitza,
- en segon lloc, als centres educatius que són considerats com a incompetents, ineficients, ineficaços ,...
- en tercer lloc, als amics i als mitjans de comunicació.

La família tendeix a externalitzar la responsabilitat.

Mentre tot això passa les famílies pateixen. Tenen uns fills que amb els qual es relacionen amb conflicte -com sempre ha passat- però ara els hi manquen als pares recursos, coneixements, orientacions, temps,... Es mouen, moltes vegades, sense trobar l'equilibri: entre la autoritat i la permissibilitat; entre l'autonomia i la sobreprotecció; entre la culpa i la desresponsabilització.

Això té repercussions personals importants: per als pares i mares, que afegides a les pressió socio-econòmiques de l'actual societat, fan que exercir de pares o mares s'estigui convertint en una tasca molt difícil i amb una càrrega important d'angoixa, de frustració, de fracàs,...

L'escola com agent socialitzador secundari es converteix per a aquests pares en el substitutiu i dipositari de les seves funcions. Una escola que no està preparada, ni tampoc té clar que ha d'assumir aquestes funcions, i que no té els recursos precisos. Aquesta escola el que fa es retornar a les famílies - com si fos un frontó- els conflictes que genera la situació familiar i es manifesten en l'escola- amb més complicacions i amb l'afegit de la culpabilitzazació, de ressaltar-les un problema que coneixen i sense donar-les pautes, orientacions, etc... En definitiva sense ajuda i sols davant del problema.

Ara bé tots els autors manifesten que en el procés de formació al si de les famílies hi ha, i cada dia més, dèficits molt preocupats i que estan afectant la relació família – escola. També manifesten que cal un reforç positiu a les famílies i que cal vincular-les a les escoles, El que no quedar clar és:

- qui ha de cobrir aquests dèficits
- què i qui ha de canviar la situació per a reequilibrar la relació socializadora família –escola
- si els ha de cobrir l'escola, com, quan, amb qui, amb què,...

- quines noves funcions ha de absorbir l'escola
- si l'escola té noves funcions, a quines ha de renunciar
- podem mantenir la sostenibilitat de l'escola amb les actuals demandes
- si aquests dèficits han d'afectar a la concepció "tradicional" de l'escola, si hem de repensar l'escola

Des de la perspectiva dels centres educatius en relació a la família. Continuem actuant amb greus dèficits:

- donem l'esquena a la família en molts casos creant inseguretat, desconfiança,
- tractar a les seva família amb formes i protocols estandaritzats, com si tots els pares i mares fossin igual i tinguessin els mateixos recursos, habilitats i problemes.
- no actuem/o no podem actuar amb els pares/mares absentistes, generalment relacionats amb fills amb problemes escolars.
- ignorem les repercussions dels canvis en la família esmentats anteriorment
- ignorem que hi ha una "diversitat de tipologia de comportaments de pares" que comporten "unes tipologies d'actuació dels fills",...
- ignorem que en molts casos produeix més resultats les intervencions amb determinats pares, que les intervencions únicament amb els seus fills/es
- ignorem l'existència de determinats recursos que poden ajudar a les famílies i a nosaltres per donar solució a les problemàtiques dels alumnes.

CAL ABORDAR EL TEMA RELACIÓ ESCOLA FAMÍLIA DES D'UNA PERSPECTIVA MOLT MÉS GLOBAL.
ELS CENTRES I ELS DOCENTS HAN DE MODIFICAR RADICALMENT ELS PROCEDIMENTS ACTUALS DE RELACIONAR-SE AMB LA FAMÍLIA.

QUARTA SESSIÓ

Desenvolupament de les sessions : ☐ ☐ ☐ 4 ☐ ☐

Objectius de la sessió :

1. Conèixer les característiques fonamentals de l'etapa adolescent.
2. Analitzar la realitat social i cultural del nostres alumnes.
3. Saber trobar mecanismes que ens permetin comprendre l'etapa adolescent des de una perspectiva de no enfrontament.
4. Trobar vies que ajudin i permetin compartir amb les famílies l'educació en aquesta etapa en relació a hàbits, valors, civisme...

Blocs d'activitats

En els dos blocs d'activitats trobem:

1. Lliurar a cada participant el resum del document de Javier Elzo, sobre els joves i la seva relació amb les famílies. Lectura individual i posar en comú els acords i desacords.
2. Per grups descriure diferents models de joves adolescents, les seves connotacions amb grups diversos, amb diferents estils de música, de vestir, de lectures, d'oci... i establir nexes entre ells i diferenciacions. Treballar amb el document ANÀLISI DE LA REALITAT SOCIAL I CULTURAL DELS NOSTRES ALUMNES com a referent. Elaborar un nou document identificador de conductes i models adolescents. Posar en comú tots els grups.

Materials

Monogràfic de la Vanguardia: Los adolescentes siguen teniendo en los padres una refere ncia imprescindible.
Monogràfic de Jaume Funes: CONVIVIR CON ADOLESCENTES.
Material sobre : Patologies més freqüents en l'adolescent. Doctora Lefa S. Eddy.
EL SILENCI DELS ADOLESCENTS . (Javier Elzo)

Conclusions de la sessió

Extreure conclusions de la sessió d'avui.

MATERIALS SESSIÓ QUARTA

ANÀLISI DE LA REALITAT SOCIAL I CULTURAL DELS NOSTRES ALUMNES.

Necessitem fer una anàlisi dels canvis socials i familiars que s´han produït en els últims temps i el lloc social de la joventut avui.

Algunes pinzellades sense tractar de ser exhaustius són:

- El canvi de l´estructura parental autoritària, a una estructura més laissez-faire, els canvis de rols, descrèdit de les figures d´autoritat etc.

- L´impacte de la tecnologia a la vida quotidiana, vivim immersos en la seva " màgia" i provoca una confirmació de fantasies d´omnipotència, d´obtindre les coses d´immediat, amb poc esforç, ha debilitat la capacitat d´espera i la tolerància a la fustració.

- El consumisme com a valor, que sembla omplir tots els buits.

- Negació del pas del temps, culte al cos, a l´ eterna joventut, mitificació d´aquesta etapa.

- A la societat no està clar quin serà el lloc dels joves , estudien i no saben si trobaran feina etc.

- Tenen accés a molta informació, que no sempre es tradueix en més formació.

- Han estat educats en la llibertat d´expressar-se i comunicar-se.

2-ANÀLISI DELS CANVIS I NECESSITATS QUE SUPOSA L´ADOLESCÈNCIA. (Breu resum).

Lá adolescència en sentit biològic s´inicia amb uns canvis fisiològics de la pubertat i acaba quan el desenvolupament físic es relativament complert cap als 20 anys.

- L´ inici el defineix la biologia i la fi la psicologia.
- Es un període de transició de la infància a l´edat adulta, de la dependència a la autonomia.

Suposa:

UNA CRISI	UNS CANVIS		
	FISIOLÒGICS	PSICOLÒGICS	SOCIALS
•Pèrdues d´uns aspectes i descobriment d´altres. •Ambivalència, voler dues coses al mateix temps, ser gran , ser petit. •Confusió: -- Espacial, ruptura de la imatge del cos, Temporal, presa de consciència del pas del temps, Social, necessitat de trobar el seu lloc i de reconeixement.	•Canvis a nivell corporal. •Maduració sexual.	•Interès cap al món intern, descobriment de la intimitat. •Necessitat d´autoafirmació desig de llibertat i emancipació. •Ideals de vida adulta. •Necessitat d´ídols i herois.	•Progressiva separació del grup familiar, desidealització de les figures parentals. •Importància del grup d´iguals amistat, colla, interès cap a l´altre sexe, primeres concrecions de parella. •Necessitat de reconeixement social i de definir el seu lloc social.eleccions vocacionals.

ETAPES ADOLESCÈNCIA

PUBERTAT 12-14	ADOLESCÈNCIA MITJÀ 15-16	ADOLESCÈNCIA TARDANA 17-20
El focus d´atenció, està centrat en els canvis que es produeixen en el cos i l´impacte que això genera en el psiquisme JO CORPORAL	El focus d´atenció són els canvis a nivell psicològic, Qui sóc?, canvis d´interessos. JO PSICOLÒGIC	El focus d´atenció en aquesta etapa està centrat en el reconeixement social. Què farè?. Projectes personals i professionals. JO SOCIAL

Erikson i altres autors consideren que la principal tasca d´aquest període de transició, és l´adquisició d´una Identitat coherent. Travessar aquesta etapa de forma satisfactòria vol poder començar a constestar-se aquestes preguntes:

QUI SÓC? QUÈ VULL i DE QUE SÓC CAPAÇ

INDICADORS D´IDENTITAT	INDICADORS DE DIFUSIÓ D´IDENTITAT
- Congruència d´acció i pensament. - Confiança en les seves capacitats. - Capacitat per prendre decisions sobre el seu futur. Projectes personals, interessos, estudis, professió. - Satisfacció amb el propi cos. - Indicis de concrecions de relacions personals, primeres relacions de parella. - Capacitat crítica. - Capacitat d´adaptació social. - Acceptació de les possibilitats i limitacions de l´entorn social. - Habilitats socials, escoltar, demanar ajuda, saber argumentar. - Acceptació de les crisis, del no saber, de la incertesa, ja que incita el desig de madurar. - Identitat de rol sexual, comportaments socials esperats, ser noi, noia.	- Dificultat per establir relacions personals. - Relacions estereotipades. - Aï llament. - Poca confiança en les seves possibilitats d´èxit. - Dificultat per planificar i anticipar el seu futur. - Poca consciència del sentit del temps. - Por als canvis, angoixa , por a ser adult. - Dificultat per aplicar els seus recursos. - Dificultat de concentració. - Obsessió en un tema i exclusió de la resta d´aspectes. - Comportaments gregaris. - Rebuig persistent a qualsevol model ofert pels adults. - Hostilitat. - Heteronomia

SESSIÓ CINQUENA

Desenvolupament de les sessions : ☐ ☐ ☐ ☐ 5 ☐

Objectius de la sessió :

1. Establir la necessitat d'una bona relació entre la família i l'institut.
2. Fer el diagnòstic de la situació actual.
3. Elaborar estratègies de captació o fidelització de les famílies.
4. Establir estratègies i formes de relacionar-se amb les famílies mitjançant la tutoria individual com a eina que estableixi el nexe amb les famílies i esdevingui un representant real de la institució escolar: Protocols, Registres...

Blocs d'activitats

Dos blocs d'activitats:

1. A partir de les lectures i comentaris dels documents:
   a. FER DE TUTOR/ORA D'UN GRUP D'ALUMNES O BÉ D'ALUMNES EN PARTICULAR A NIVELL INDIVIDUAL.
   b. CORRESPONSABILITAT ENTRE FAMÍLIES I TUTORS A PARTIR DE LES ENTREVISTES I SEGUIMENT D'ACORDS.
   c.ESTRATÈGIES PER MILLORAR LA COMUNICACIÓ AMB LES FAMÍLIES.

2. Per grups representar vivències i analitzar si amb tractaments diferents els resultats obtinguts haurien variat.

Materials

Documents:
APUNTS/ REFLEXIONS RESPECTE DE LA RELACIÓ FAMÍLIA ESCOLA.
L'ENTREVISTA AMB LES FAMÍLIES.
FAMÍLIA I ESCOLA: UNA RELACIÓ A EXAMEN. (Maribel Garcia)
ARTICLES DE LA VANGUARDIA i del PAÍS

Conclusions de la sessió

Fer un llistat de les principals conclusions de la sessió.
Analitzar el paper del tutor/ora individual, com a nexe del triangle format per la família, l'alumne i l'institut o centre educatiu.

MATERIALS CINQUENA SESSIÓ

A) FER DE TUTOR/A - TUTOR I SER TUTOR O TUTORA DE UN GRUP D'ALUMNES O BÉ D'ALUMNES EN PARTICULAR A NIVELL PERSONAL I INDIVIDUAL.

ABANS D'INICIAR QUALSEVOL TASCA DE TUTORIA, EL CENTRE HAURIA DE VETLLAR PER AFAVORIR EL MÀXIM LA TASCA DE TUTORITZACIÓ.

Aspectes que ens sembla que caldria considerar:

1. Segons el PAT de cada centre, explicar per part de l'equip directiu o de coordinació què representa el PAT per el centre: entretenir-se a mostrar i comentar cada un dels aspectes més rellevants . Previ a l'inici de curs i abans de realitzar qualsevol activitat de tutoria, cal recordar que cada centre és diferent i cada PAT TAMBÉ.

2. Fer un mica de curriculum de cada un. S'ha treballat de tutor abans, amb quins nivells i/o cursos? Com valora la tasca que ha fet de tutoria? Quines experiències li ha portat el fer aquesta feina?

3. Debat en petits grups per intercanviar-se experiències viscudes, models de tutorització ...

ES IMPORTANT TREBALLAR AQUESTS TRES APARTATS A L'INICI DE CURS, JA QUE SUPOSA FER UNA INTRODUCCIÓ A LA TUTORIA I TAMBÉ PER QUE POT EVITAR EL TROBAR-SE AMB LA FEINA A FER , (sovint sense coneixement del que suposa fer-ho en un determinat centre, anem recordant que cada centre és diferent), SENSE EL RECOLZAMENT QUE DONA EL CONÈIXER EL TEMA I LA SITUACIÓ. NO HEM DE VALORAR-HO COM UNA PÈRDUA DE TEMPS JA QUE DESPRÉS ES UN GUANY IMPORTANT.

BIBLIOGRAFIA:
Si el centre disposa de materials, llibres. dossiers, altres documents... caldria lliurar-ho als nous tutors i deixar que tinguin temps de fer una valoració.

En una segona reunió amb l'equip que coordina les tutories caldria fer conèixer l'adjudicació que s'ha fet de les tutories de grup tot donant a conèixer els criteris i objectius que des de el centre s'han dut a terme a l'hora de fer les adjudicacions. CALDRIA DONAR A CONÈIXER EL QUE EN PODRÍEM DIR LA HISTÒRIA DEL CENTRE, LA DE PROJECTE DE CENTRE, NO LA DE "BATALLETES" .
Recollir les propostes i comentaris que vagin sorgint.

SOVINT PENSEM QUE LES COSES ES FAN PER SI SOLES I QUE EL CONEIXEMENT NO CAL, AIXÒ NO SEMPRE ES AIXÍ I COM MÉS CONEIXEMENT DE LLOC, HISTÒRIC, FÍSIC...ES TE, MILLOR QUE MILLOR.
PODRÍEM DIR QUE EL MATEIX QUE DEMANEM A L'ALUMNAT AMB LES ACTIVITATS D'ACOLLIDA CALDRIA QUE ENS HO APLIQUÉSSIM A NIVELL DE PROFESSORAT.

A partir d'aquesta segona reunió el tutor/ora ja podràcomençar a treballar a nivell personal per preparar-se per la tasca que li ha estat recomanada.

TORNAR A INSISTIR AQUÍ QUE LES PRESSES I LES POQUES EXPLICACIONS PRÈVIES PODEN PORTAR A FER UNA TUTORIA DE GRUP AMB MÉS O MENYS ÈXIT PROFESSIONAL.

En una tercera reunió i un cop ja adjudicat el curs, caldria considerar el donar la informació personal de cada un dels alumnes del grup adjudicat, cal remarcar que aquest informació , tota vegada que és bàsica, cal fer-la de manera molt curosa i atenent només a aspectes rellevants, per exemple de curriculum acadèmic diversificat, aspectes de salut, convivència... caldria escollir molt bé les persones que donen la informació i que sabessin bé per què l'he donen a fi i efecte de no ser mai una informació que desfavoreixi l'alumne, pot passar sinó que es creï n estereotips perjudicials.

Recordatori aquí que hi ha traspàs de informació de l'estil "simplista" com per exemple: aquest és savi, tonto, curt, no farà mai res, la família es curta... hauria d'estar fora del nostre vocabulari tutorial, ja que ens interessa el perquè hi ha el que hi ha i comprendre per ajudar, encara que això pugui sonar a evangeli.

ALGUNES REFLEXIONS:

- El tutor és un representant del centre, no s'ha de trobar sol davant de qualsevol problema, si les prèvies que comentàvem abans s'han dut a terme pot ser que això no arribi a passar.
-
- Tal vegada la tutora i el tutor han de ser capaços d'entendre i d'afavorir aquesta representació que esmentàvem , no cal anar per "lliure" tot i que hi ha aspectes de carisma de cada una i de cada un que no es poden ni seria bo uniformitzar.
-
- Cal tenir certa " vocació de tutoritzar" , per això és important la implementació en els centres de secundària de la tutorització personal - individual que afavoreix que tot el professorat del centre sigui tutor sense cap diferència ni per càrrec ni per dedicació de matèries , a la vegada la tutorització és fa en un nombre més reduï t d'alumnes.
-
- Ha d'haver-hi ganes i il· lusió. La formació de les emocions, el coneixement biològic, fisiològic, psicològic, de les etapes que estan vivint l'alumnat que hem de tutoritzar és fa imprescindible, en cas contrari, si això no és dona, les dificultats per exercir la tutoria seran més grans.

-
- Hi ha una part de tasca “administrativista” que sembla anar de bracet amb la tasca de tutoria, tot i que no sembla possible desfer-se’n cal donar-hi el pes i la prioritat que te i prou. L’essencial és el seguiment de l’alumne persona, individu que cal escoltar, ajudar, comprometre’s...

ESTRATÈGIES PER MILLORAR LA COMUNICACIÓ AMB LES FAMILIES.

Sovint en les entrevistes amb les famílies ens trobem aquests indicadors:
-Fustració
-Exigència.
-Queixa.
-Culpa
-Actituds hostils.
-Actituds defensives i reactives.
-Bloqueig de la comunicació.
-Manca de compromís en l´educació del fill-a.
-Recerca de solucions màgiques o d´instruccions d´us (receptes) etc.

CANVI D´ENFOCAMENT, COM SORTIR D´AQUEST CERCLE VICIÓS?

Objectiu:

Establir o restablir la comunicació, la cordialitat, l´empatia, i sobretot l´ordre els pares són els primers que han de tenir autoritat i responsabilitat sobre l´educació del fill o filla

Estratègies:

1- No començar mai amb una actitud culpabilitzadora i hostil.
2-Escoltar què pensen ells del seu fill, no només com a alumne, sino en general (ells coneixen uns aspectes que nosaltres ignorem i a l´inrevés.)
3-Permetre que drenin el seu malestar, sense emetre judicis d´entrada.
4-Identificar quines són les seves actituds, sentiments respecte la situació dels seu fill-a(impotència, culpen al centre, es culpen entre ells, neguen el problema, idealitzen al fill, altres etc.)
5-Expressar el que ens sembla haver copsat de les seves paraules (repetir-ho amb unes altres paraules per ex: sembla que vostè no sap què fer, estàmolt preocupat-da, enfadat-da altres…….)

Amb aquesta primera actuació volem aconseguir que la família se senti escoltada, acceptada, compresa, això disminueix les culpes ,obre canals de comunicació al no sentir-se jutjats. No implica que estem d´acord amb els seus plantejaments.

A partir d´ara comencem a expressar la nostra opinió sobre l´alumne-a tenint present:

6- Començar parlant dels aspectes en que estem d´acord.
7-. Expressar els aspectes en que tenim un altra opinió, justificar-ho.
8-. No enfocar només els aspectes acadèmics negatius.
9-. No perdre de vista la globalitat de la persona.
10-.No confondre la part amb el tot.

11-Tractar de rescatar algun aspecte positiu de l´alumne (Si no és possible pel seu comportament, parlar de les seves potencilitats.
12-Parlar sempre tenint present que és un procés, i no quelcom tancat o intransformable. Sempre obrir vies a la confiança, esperança.
13-Manifestar la necessitat de treballar conjuntament, fer-los sentir útils.
14-Anar centrant quin és el problema des de l´ACCEPTACIÓ del mateix per ambdues parts.
15-Establir alguna pauta conjunta d´actuació, definint les funcions de cadascú.
16- Un cop establert el pacte, avisar a l´alumne i explicar-li el nostre acord, i aclarar el que esperem d´ell i les conseqüències positives o negatives de la seva actuació.
17-Establir un seguiment del contacte amb els pares, via agenda, telefon i posteriors entrevistes.

CORRESPONSABILITAT ENTRE FAMÍLIES I TUTORS A PARTIR DE LES ENTREVISTES I SEGUIMENT DELS ACORDS

Tres aspectes, que potser ja han estat tractats en anteriors apartats, però que de cara als contactes amb les famílies seria convenient tenir molt presents:

- ✓ L'entrevista en sí mateixa
- ✓ Consells a pares i mares
- ✓ Seguiment dels acords

L'ENTREVISTA

I. PRESENTACIÓ:

- Deixar clars els motius i els objectius de l'entrevista abans de començar.
    a. Basar-se en la confiança mútua
    b. Relació interpersonal i intercanvi (no imposició) de punts de vista
    c. Informació de primera màper aclarir la situació real de l'alumne
    d. Buscar vies d'actuació comunes i uniformes entre escola i família
    e. Acordar accions a seguir entre alumne, família, tutor i equip docent
- Dependrà de si la entrevista és la inicial, de seguiment o per algun fet concret. També dependràde qui l'hagi demanat. És convenient, prèviament a l'entrevista amb la família, haver mantingut una entrevista en profunditat amb l'alumne i convidar-lo a partir d'un cert moment a participar en l'entrevista amb la família.
- Establir el contingut, la durada i la confidencialitat del què es tracti a la reunió.
    a. Aspectes personals
    b. Aspectes familiars
    c. Aspectes escolars
    d. Aspectes socials
    e. Conclusió: què fer?

II. REALITZACIÓ

- Condicions que incideixen en el procés de comunicació
    a. Institucionals

b. Personals: relacions antre tutor i alumne, condicions familiars...

c. Materials: lloc, hora...

- Actituds del tutor

a. De solució immediata

b. Avaluadora

c. Tranquil· litzadora

d. Investigadora

e. Comprensiva

- Recursos del tutor

a. Estructuració: planificació, informació

b. Disposició interlocutors

c. Silenci estimulador

d. To de veu

e. Expressió no verbal

f. Aclariment idees: repetir sentiments

g. Normes (pàgs. 6 i 7, P. ARNAIZ, Mòduls de tècniques d'estudi)

- Amb la Família

a. Aprofundir en el coneixement de l'alumne / fill

b. Compartir aquells aspectes més característics del recorregut acadèmic i personal

c. Demanar opinió als pares sobre el que els resulta més aconsellable:

i. Què poden fer per ajudar a l'alumne

ii. Què han d'evitar

iii. Mitjans per aconseguir-ho

iv. Actituds a revisar

v. Postura en el futur

d. Arribar a acords d'actuació conjunts

- Amb l'alumne present

a. Corresponsabilitzar-lo

b. Fer-lo partícip de les decisions i compromisos adquirits

c. Implicar-lo en les propostes de solució

III. CLOENDA

- Compendi i Balanç
- Determinar accions a seguir sense crear falses expectatives
- Propiciar noves trobades per tal de revisar el compliment dels acords

CONSELLS A PARES I MARES

Tenir en compte al tractar als seus fills aquestes qüestions:

- Algunes recomanacions i orientacions per part dels professors i el tutor:
  - Situar l'Institut i els estudis en el lloc que els correspon: ni es tracta de l'únic important a la vida de l'adolescent (no caure en el determinisme "fracàs en els estudis = fracàs en la vida"), però tampoc creure que no té cap influència
  - Desangoixar a les famílies (en aquest sentit, resulta interessant l'article "La religión de los hijos" de Luis Mateo Díez, publicat a EL PAIS el 20 de juliol de 2002).
  - No desesperar-se. La tasca dels pares no és inútil (veure estudis sociològics sobre el pes que té la família en la vida dels adolescents), no tot cau en "sac trencat".
  - No trencar mai la comunicació
  - S'ha d'exercir una educació progressiva en l'autonomia i la responsabilitat.
  - Aconsellar i deixar que s'equivoquin
  - Donar-los confiança
  - Acompanyar, no imposar
  - Compartir idees

- Decàleg de les bones relacions amb l'adolescent

(veure Conferència P. Portero)

- Drets de l'infant (resum de la conferència "L'educació en valors" a càrrec de Juli Palou i Jaume Cela)

Els infants/adolescents tenen els drets següents:

- Dret a rebre un NO per resposta
- Dret a avorrir-se
- Dret a ser escoltats
- Dret a no saber de tot
- Dret a saber què es la tristesa
- Dret a tenir el seu espai privat
- Dret a tenir uns adults que siguin dia a dia testimonis del què pensen

➢ Com comprendre i ajudar als seus fills

(extracte d'un llibre sobre tutoria)

1. Conèixer als seus fills i interessar-se per ells
   - Viure a prop d'ells, de les seves alegries, dificultats i problemes, mantenint una actitud de diàleg, però sense pretendre forçar la seva intimitat i expressant i desig sincer d'ajudar (moltes vegades, ningú millor que el propi fill podria indicar-li el com).
   - Saber quant pot donar de sí per exigir-li-ho, però no més. És a dir, adequar el què esperen o exigeixen a les possibilitats de cada fill.
   - Mantenir un contacte estret amb tutors i professors que poden ajudar a conèixer millor al fill.
2. Estimular el seu interès per l'estudi i motivar-lo
   - Mitjançant un ambient, en la pròpia família de valoració adequada de l'aprenentatge i de l'estudi.
   - Tenir en compte que l'ideal (que no sempre s'aconsegueix) és que el seu fill arribi a viure l'estudi i l'aprenentatge de forma positiva, com a font de satisfacció i no de frustració.
3. Animar-lo a estudiar
   - Tenir confiança en el seu fill per a que ell la tingui en sí mateix. Aconseguir l'autoestima i un concepte positiu de sí mateix és una necessitat bàsica.
   - Valorar l'esforç i la dedicació a l'estudi més que no pas els resultats. No s'ha de centrar tota la valoració del fill en les notes. Se l'ha de valorar com a persona i en un context més ampli que el mer rendiment acadèmic.

- Ressaltar els seus propis progressos, encara que no estiguin a l'alçada del que als pares els agradaria.

- Recordar que els èxits, encara que siguin o ens semblin petits, són una peça clau per mantenir l'interès.

- No posar, d'entrada, les fites massa lluny, per tal que no es desanimi. Són més eficaços els pactes familiars sobre aspectes concrets i amb reforços també concrets, que els grans discurs.

- Valorar l'esforç i la dedicació per obtenir les coses.

4. Fomentar la seva responsabilitat

   - El fill ha de sentir que cadascú té el seu propi lloc a la família. Si els pares compleixen amb el seu treball i les seves obligacions, ell ha de complir amb el seu, estudiar, que és la seva responsabilitat.

   - Els pares han d'actuar com a pares i no com a professors (que no és el paper que els correspon), amb unes bones relacions afectives i una actitud d'animadors i col· laboradors, proporcionant les condicions adequades.

   - Afavorir la progressiva presa de consciència que l'estudi exigeix continuïtat i esforç, no pecar d'idealistes pensant que ja adquirirà aquests hàbits.

   - Procurar que el fill experimenti que tant els seus èxits com els seus fracassos pot atribuir-los en gran mesura a la seva pròpia actuació i no a la dels altres.

5. Evitar:

   - Desanimar-lo i desanimar-se al primer entrebanc. Analitzar conjuntament amb el fill i amb el tutor i professors les possibles causes i remeis davant d'aquest primer fracàs.

   - Descontrolar-se i imposar càstigs absoluts, que després no es poden complir, perdent eficàcia i sobre tot, credibilitat i coherència.

   - Retreure-li constantment els seus mals resultats.

   - Fer les coses per ell o donar-li tot fet o mastegat.

   - Convertir l'estudi en unes hores de "treballs forçosos" atabalant-lo amb una vigilància i control excessius.

   - Afavorir una psicosi d'"examen" o de "nota".

   - Fer contínues comparacions amb altres fills, veïns o companys que estudien més.

6. Afavorir una major motivació interna:

- Procurar que senti progressivament una satisfacció personal, més que estudiar de cara a rebre uns possibles regals o a tenir contents als pares.

- Tractar que el fill arribi de manera gradual a preguntar-se i a respondre aquestes preguntes: ¿Per què estudio? ¿Què m'aporten els estudis que estic fent? ¿Quins objectius em proposo? ¿Com m'ajuda l'estudi a aconseguir aquests objectius?

7. Afavorir les condicions adequades d'estudi:

   - Un bon ambient familiar amb una atmosfera cordial, tranquil· la, on existeixin unes relacions basades en la confiança, la comprensió, la comunicació, l'exemple dels pares, la distensió, el sentit de l'humor, sense dramatitzar-ho tot i veient el costat positiu de les persones i de les coses. Partint del fet, però, que no existeix la família ideal en cada moment i s'hagin de reconèixer errades mútues i acceptar-nos tal com som.

   - Un ambient familiar en el que existeixi una actitud positiva cap al centre on s'eduquen els fills i no només per anar-hi quan ho demanen el tutor o professors, sinó participant en la vida de grup del centre (reunions formatives i informatives, activitats extraescolars...)

   - Un ambient familiar en el què es considera que l'estudi a casa és un mitjà per desenvolupar aptituds i actituds de la formació de la voluntat i de l'hàbit de treball.

8. Adequades condicions d'on estudiar:

   - A ser possible, sempre en el mateix lloc.

   - Un lloc que afavoreixi la concentració i el silenci, lluny de la televisió i de sorolls i molèsties que distreguin.

   - Disminuir eliminar aquestes fonts de distracció a casa, sempre que això sigui possible.

9. Adequades condicions de quan estudiar:

   - Conèixer la importància d'una adequada distribució del temps i ajudant al fill a organitzar aquest temps segons les seves necessitats.

   - Procurant que estudiï cada dia, sempre a les mateixes hores, complint el seu propi horari.

10. Estar informat de com ha d'estudiar el fill:

    - Conèixer les diverses tècniques d'estudi i interessar-se per elles a través de tutors i professors del centre.

    - Animar, si fos necessari, a que participi en algun curs sobre tècniques d'estudi o facilitar-li el material adequat per a que el pugui seguir i aplicar.

Aquests consells extrets d'un manual de tutoria antic per a alumnes de BUP van molt encaminats a l'estudi, tenint en compte que era una opció voluntària el fer d'haver-los escollit i sense tenir gaire presents altres aspectes de la formació i maduració integral de la persona. De totes maneres, poden servir de guia per a pares i tutors si es tenen en compte altres qüestions.

SEGUIMENT DELS ACORDS

- Els pactes familiars han de ser sobre aspectes concrets i amb reforços també concrets
- No hi ha solucions "màgiques". Es tracta de provar solucions i recursos que puguin funcionar.
- No es tracta de ser ambiciosos, sinó d'anar aconseguint petites fites que reforcin l'autoestima de l'alumne i que permetin obtenir uns resultats palpables a curt i mitjàtermini.
- No perdre de vista tampoc objectius de més llarga durada, però només com a punt de referència per no perdre el nord.
- Ha d'haver-hi un compromís per part de totes les parts de complir aquests pactes
    - Per part de l'alumne / fill
    - Per part de la família
    - Per part del tutor i de l'equip docent en la seva totalitat que ha de complir amb exactitud el que ha promès posar de la seva part. En aquest sentit és important que tot el professorat n'estigui informat i que en les reunions d'equip docent es faci un seguiment d'aquests acords i del seu compliment.
- Ha d'haver-hi uns terminis concrets de revisió i valoració del compliment d'aquests acords
- Per a això es fixaran mecanismes de contacte segons la freqüència fixada i els objectius:
    - Trucades telefòniques
    - Informes escrits per correu ordinari, electrònic, agenda...
    - Noves entrevistes amb alumne i família
- En cas d'incompliment dels pactes, s'ha de reflexionar sobre les causes que ho han provocat, no desesperar-se i tornar a començar o buscar noves vies d'actuació que siguin més efectives i estimulants per a l'alumne.
- Sentit comú
- Coherència

SISENA SESSIÓ

Desenvolupament de les sessions : ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Objectius de la sessió :

1. Conèixer i analitzar situacions de risc, familiars i de l'entorn social.
2. Establir processos d'actuació i d'intervenció en casos greus.
3. Conèixer models que permetin gestionar els conflictes amb la família.
4. Establir mecanismes de mediació externa, (derivació) , contracte, externalització...

Blocs d'activitats

Dos blocs:

1. Llegir el document: PRESENTACIÓ D'UN CAS EXTREM FAMÍLIA-ESCOLA-ALUMNE. Fer-ne el comentari i valorar la situació.

2. Treball en grups, 4 persones, per conèixer i representar casos vivencials semblants al que es presenta en el document.

Materials

Document:
RAONANT NO ES CANVIEN ELS COMPORTAMENTS. (Pere Portero, resum conferència

Conclusions de la sessió

Treure conclusions de la sessió d'avui i fer l'avaluació de l'assessorament.

MATERIAL SISENA SESSIÓ

PRESENTACIÓ D´UN CAS EXTREM FAMILIA –ESCOLA-ALUMNE

1-Breu presentació del cas.
2-Diagnòstic,
3- Indicadors d´evolució.
4-Proposta d´una resposta educativa integradora. Treball en xarxa.

- A nivell de centre : criteris comuns equip docent, equip directiu, departament psicopedagogia.
- A nivell familiar
- Serveis externs: serveis socials i Capip

1-BREU PRESENTACIÓ DEL CAS:

Alumne de 2n d´ ESO, nova incorporació. Va fer 1r en un altre centre on va tenir problemes. Fracàs escolar.
Viu amb el pare i l´avia. És el més petit de quatre germans. L´avia està bastant desbordada per la situació però és la que més se'n ocupa.
Els pares estan separats, mare en tractament psiquiàtric.
Tutela legal pare i l´avia.
Aviat serà atès pel Capip.
A l´IES:
No mostra els seus sentiments, no mira a la cara als professors, respostes molt fredes (No ho sé).Arriba tard a les classes, s´amaga, no vol treballar, presenta una actitud desafiant.
Es relaciona amb algun alumne de 1r també problemàtic.
Fora de l´ IES ha començat ha participar en algun acte vandàlic.
Els professors no saben com fer que deixi aquesta actitud de tancament i es senten força impotents davant la situació i reclamen més ajudes i orientacions des de l´exterior,serveis socials, Capip.etc.

2-DIAGNÒSTIC:

-Estem davant d´un problema d´indole social i familiar que té una repercusió directa en la salut mental de l´alumne i en el seu comportament a l´IES tant pel que fa a la seva conducta , actituds oposicionistes , rebuig als adults i a l´aprenentatge i que genera diificultats greus d´adaptació al centre.

-No comptem amb una situació gens favorable a nivell familiar, família desestructurada , amb greus problemes de salut mental, ni per col· laborar amb el centre ni de cara al alumne ,ja que no ha tingut ni té les bases socioafectives de seguretat i confiança per desenvolupar-se d´una manera normal.

-No sabem quin és el vincle amb la mare, ni quina és la vivència de la seva malaltia, ni de la separació dels pares, però ens podem imaginar la decepció i ressentiment que sent cap als adults, que està projectant als professors.

-En les relacions amb els iguals sembla tenir recursos i té amics, tot i que cerca gent que també es sent marginada o amb actituds poc constructives.
Sinó es relacionés amb ningú estaríem davant d´un cas molt més greu.

Aquest element relacional és el més significatiu d´aquest cas, la necessitat d´establir vincles que té aquest alumne.

3-INDICADORS D´EVOLUCIÓ

Estat actual de les seves capacitats de salut mental i possible evolució a aconseguir. *

Capacitats	Estat actual	Evolució
AUTORREGULACIÓ.	El nivell d´atenció és efímer, o molt actiu i esverat o passiu.	Pot estar atent i tranquil en breus períodes de temps.
RELACIÓ	Reservat, aï llat o indiferent amb els adults	Relació superficial en funció d´alguna necessitat.
INTENCIONALITAT	Expressions emocionals pobres, mai somriu, no busca la proximitat, ni l´afecte.	Manifesta algunes conductes i emocions intencionades en relació a satisfer alguna necessitat.
SENTIT DE SI MATEIX	Distorsiona les intencions dels altres, es mostra recelós, poc afectuós, es sent rebutjat i busca el rebuig com a forma de relació.	Pot començar a acceptar les intencions dels altres diferenciant rebuig i acceptació
ELABORACIÓ D´IDEES EMOCIONALS	Mostra els seus sentiments en forma de conductes, s´amaga, no expressa ni els seus desitjos i necessitats(sembla com si digues no us necessito, no m´interesseu).	Utilitza les idees de forma concreta per demanar o transmetre un desig o necessitat bàsica.
PENSAMENT EMOCIONAL	Segurament experimenta les idees de forma fraccionada i no relaciona els fets, ni té cap mena de consciència autorreflexiva. confusió.	Comença a separar el que està bé i el que està malament.

*Segons Stanley I. Greenspan “ El Crecimiento de la mente” Ed. Paidos

4- PROPOSTA D´UNA RESPOSTA EDUCATIVA INTEGRADORA.

El nostre objectiu es dissenyar un treball en xarxa amb tots els sectors afectats per tal d´obtenir un canvi d´actitud de l´alumne cap a l´ IES en general i cap a l´aprenentage, que possibiliti la seva integració i adaptació a l´IES i al mateix temps l´ajudi a desenvolupar-se com a persona en la mida de les nostres possibilitats .
Seràncessari crear una estructura de contenció que no té amb la seva família.
Treballarem a nivell:
- Centre : Equip Docent, Equip directiu. Departament psicopedagogia
- Nivell familiar
- Coordinació CAPIP, Serveis Socials.

Nivell de Centre:

-Atenció Individual: psicopedagoga 1 h. Setmanal.
Objectiu: establir un vincle més afectuós i directe amb ell, aconseguir que s´expressi.
Figura referencial a l´ IES.

Activitats:
Establir comunicació amb ell, parlar del que sigui, a traves d´algun joc. O dels companys etc. No tractar temes acadèmics, només de pasada per obtenir informació d´alguna àrea.

-Tutoria individual: Tutor Un professor (home) que tingui ganes de fer aquesta tasca(si és professor d´ell no importa) ½setmanal.
Objectiu: Donar-li una referència masculina.
Establir pactes amb ell, i vetllar perquè compleixi les normes.
Seguiment setmanal dels pactes. Començar per compromisos molt petits.

Activitats:
Felicita'l si ha millorat.
Imposar càstigs o mesures correctores o premis previ acord amb el cap d´estudis.
Parlar de temes variats, esports, activitats dels centre, donar-li alguna tasca on es pugui sentir important i valorat tant pels adults com pels companys, organització de festes etc.

-Tutor de grup:
Tutor-a: Seguiment acadèmic, mirar si presenta els deures, veure si porta el material, valoració de l´alumne davant el grup, fer èmfasi en alguna aportació positiva que faci per petita que sigui. Hàbits de treball.

Nivell d´equip docent:
- Acord entre tots els professors, no se li permet arribar tard a les classes.

- Utilitzar tots els mateixos criteris metodològics amb ell.
Criteris:
- Activitats molt concretes i estructurades, tasques que es comencin i s´acabin en una hora i pugui veure els resultats, avaluació immediata del seu treball, diversificar el tipus d´ activitats, activitats manipulatives on pugui tenir èxit, fer treball en grup.
- En les àrees on hi ha dos professors una atenció més personalitzada, mirar-lo, somriure-li, parlar-li encara que no respongui, fer-li bromes, desdramatitzar.
- Entrar-li per vies indirectes, mai fent pressió ,això augmentaràla seva actitud oposiconista.

- Pactar amb l´alumne el que se li demana per aprovar. Si ha mostrat algun canvi per petit que sigui això se li ha de valorar amb un S, encara que no sigui un S criterial de nivell.

- En les reunions d´equip docent es fa el seguiment del cas i coordinació de tota la informació dels diferents sectors implicats. Es revisen els acords i la marxa de l´alumne i es prenen nous acords si fos necessari. S´informa a la direcció periòdicament.

Nivell familiar:
Citar al pare i a l´avia i explicar-los-hi el pla que s´està fent amb ell i demanar la seva col· laboració al menys per que des de casa l´animin en qualsevol canvi per petit que sigui.
Treure´ls del catastrofisme sobretot per que l'avia no tiri la tovallola, donar-li una visió d´esperança.
Seria interessant controlar què fa en el temps lliure (educadora S. I que fes alguna activitat extraescolar) .
Sembla també que en aquest cas l´avia necessita suport psicològic i dels serveis socials per ajudar-la i recolzar-la en la seva funció

Nivell extern:
- Obtenir informació del CAPIP i coordinació amb Serveis socials.
La persona més apropiada per fer aquesta coordinació és la psicopedagoga, que després passa la informació a la resta.
Cal implicar molt als serveis socials, aquest alumne és un noi en RISC i demanar-los hi molt clarament el que volem d´ells:
- Informació del que passa a la família.
- Seguiment CAPIP.
- Organitzar el temps lliure d´aquest alumne(setmanalment, campaments, caps de setmana etc.)

7. BIBLIOGRAFIA

- ALVAREZ ROJO, V. (1995) Orientación educativa i acción psicopedagògica. Madrid EOS
- ALVAREZ, M.; BISQUERRA , r. (1997) Manual de orientación y tutoria. Barcelona. Praxis
- ARNAIZ , P. (1998) La tutoria, organización y tareas. Barcelona. Ed. Graó
  Pàg 11 :" La tutoria puntual y la tutorización permanente."
- ARNAIZ, P. ; RIART, J. (1999). La tutoria : de la reflexion a la practiva. Barcelona EUB
- BISQUERRA, R. (Coord.) (1998) Modelos de orientación e intervención psicopedagògica. Barcelona.Praxis
- BLANCHARD GIMENEZ, M. (1997) Plan de acción tutorial en la ESO. Madrid. Narcea
- FERNANDEZ BLANCO, A. (1998) La acción tutorial en educación primaria y secundaria.
- PUIG I ROVIRA, JOSEP M. " Feina d'educar" (Ed. 62) premi Rosa Sensat 1998.
  En la pàg. 65 del llibre fa referència a la defensa dels valors a partir de dos eixos: La valoració de les individualitats i la valoració de la col-lectivitat.
- GUELL, M. ; MUÑOZ, J. Desconeix-te tu mateix" Llibres a l'abast Sèrie Rosa Sensat.
  Programa d'alfabetització emocional: Sense afectivitat no hi pot haver efectivitat.
- FLEURGUIN, VÉRONIQUE; LAFFON, M. El libro de los sentimientos
  És tracta d'un llibre de sentiments d'ahir, d'avui , de sempre. 339 estats d'ànim i pàgines de reflexió.
- CELA, JAUME Calaix de mestre Ed. Rosa Sensat.
  És un llibre que mostra un conjunt de reflexions sobre diferents aspectes del món educatiu. A la pàg. 40 i a partir de les paraules de LEVINAS, (tot fill és únic), Cela escriu:... De la mateix manera cada alumne és únic. Una peça d'orfebreria que hem de cuidar. Un educador ha de ser responsable de la vida dels altres. No s'hi val a dir allò de "això no em toca" o "no és el meu problema".Ben segur que no podem arribar a tot arreu, però hem de procurar

atendre les necessitats d'aquells i d'aquelles de qui tenim encomanat part de la seva formació...

- KAVELIN POPOV, KAVELIN Guia de Virtudes para la familia .UNESCO. Pròleg de Federico Mayor Zaragoza.
  Ès un llibre educatiu patrocinat per la UNESCO

- BYTHE, TINA, La enseñanza para la Comprensión" Guia para el docente .Ed Paidós.

- TERRICABRES, JOSEP. M. I a tu, què t'importa?. Ed. La Campana. Barcelona.
  El llibre ens fa veure que els valors no són fórmules màgiques sinó que s'eduquen, a la família, a l'escola, als pobles i a les ciutats- per experiència.

- SCHNAPPER, DOINIQUE :Què és la ciutadania?. Ed. La Campana.
  Pàg.128 : Desenvolupament dels drets subjectius.

- AAVV. La acción tutorial El alumnado toma la palabra . Ed. Graó
  Pàg.131: Proyecto experimental de tutoría personalizada: una respuesta a la evaluacióm de las tutorías en secundaria.

- LES DIMENSIONS PERSONALS DE L'EDUCACIÓ: EL PROFESSORAT AVUI" . Jornada de reflexió del Consell Escolar de Catalunya. Barcelona, 15 de desembre de 2001. Generalitat de Catalunya. Consell Escolar de Catalunya

- MORIN, Edgar " La mente bien ordenada" Seix Barral. Barcelona 2002

- DURAN, D. (coord.) : (2003) Tutoria entre iguals. Ed. ICE UAB.